

Η ΝΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Με την κυρίαρχη ψήφο του ό ελληνικός λαός ανέδειξε στις 18 'Οκτωβρίου τη νέα κυβέρνηση της χώρας μας, που όρκίστηκε ήδη και ανέλαβε τα καθήκοντά της. 'Ο νέος πρωθυπουργός κ. 'Ανδρέας Παπανδρέου με τις πρώτες δηλώσεις του καθόρισε κι' όλας τις προϋποθέσεις κάτω από τις όποιες θα άσκήσει την πολιτική, ύπογραμμίζοντας πώς άπόφασή του είναι νά γίνει κυβερνήτης όλων των 'Ελλήνων. Είναι μια ύπόσχεση που ίκανοποίησε τó σύνολο του ελληνικού λαού, ό όποιος περιμένει τώρα, μέσα σ' ένα κλίμα ήρεμίας και όμαλης εξέλιξης της πολιτικής ζωής, την έφαρμογή του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ.

Η έφημερίδα μας, που εκπροσωπεί όχι μόνο κατ' όνομα, αλλά ουσιαστικά τούς κατοίκους του Ζαγοριού, αυτούς που μένουν ακόμα στον πολύπαθο τόπο μας αλλά και τις χιλιάδες των ξενιτεμένων, εύχεται στη νέα Κυβέρνηση νά επιτύχει στο έργο της και νά εφαρμόσει τις προγραμματικές διακηρύξεις της. "Αν αυτό γίνει αναμφίβολα θα έχει και τó Ζαγόρι τó μερίδιό του άπό την γενικότερη άνόρθωση του τόπου. "Ετσι χρέος μας είναι νά συνεισφέρουμε τη βοήθειά μας στην επιτυχία του κυβερνητικού έργου σ' ό,τι άφορά την περιοχή μας. Καί τη βοήθεια αυτή θα τη δώσουμε χωρίς κραυγαλέες φωνές, με τόν ήρεμο τρόπο, με τόν όποιο δυό χρόνια τώρα άπό τις στήλες αυτές άγωνιζόμαστε.

Βοήθεια όμως σέ μια κυβέρνηση δέν είναι μόνο νά τη επαινείς για όσα καλά πράττει. Βοήθεια είναι νά της ύποδειχνεις και τις άδυναμίες και τά λάθη της, ακόμα και νά επισημαίνεις τούς τρόπους έπίλυσης των προβλημάτων που παρουσιάζονται. Προέχει μάλιστα ή περιγραφή αυτών των προβλημάτων και ή ιεράρχησή τους. Πράγμα που ή έφημερίδα αυτή κατ' επανάληψη έχει κάνει στο παρελθόν.

Είμαστε βέβαιοι ότι οί ντόπιοι πολιτικοί παράγοντες που άνήκουν στο κυβερνητικό στρατόπεδο γνωρίζουν τά προβλήματα του Ζαγοριού και θα εισηγηθούν, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο της ανάπτυξης της 'Ηπείρου, στη κυβέρνηση την έπίλυσή τους. 'Από την πλευρά μας έφιστούμε την προσοχή των άρμοδίων, είτε στην 'Αθήνα βρίσκονται αυτοί, είτε στα Γιάννινα. Πρέπει, με την εύκαιρία, νά επαναλάβουμε για ακόμα φορά, πώς τó Ζαγόρι έκτός άπό τά προβλήματα που είναι κοινά για όλη την ελληνική έπαρχία (μείωση του πληθυσμού, έλλειψη δρόμων, γιατρών, τηλεφώνων κλπ) έχει και μια δέσμη προβλημάτων ξεχωριστών, αυτών που συναρτώνται με την ιδιαιτερότητα του φυσικού περιβάλλοντος και την πολιτιστική και πνευματική ιστορία του. Αυτή ή δέσμη άποτελεί την πολύτιμη κληρονομιά του, που δυστυχώς φθείρεται καθημερινά, προπαντός γιατί έχει έγκαταλειφθεί στην τύχη της. Οί στήλες αυτές έχουν κρούσει πολλές φορές ως τώρα τόν κώδωνα του κινδύνου, που δυστυχώς δέν μπόρεσε νά ξυπνήσει άπό τόν ύπνο τούς άρμόδιους.

Τις σκέψεις μας αυτές τις μεταφέρουμε και στους σημερινούς φορείς της έξουσίας, μαζί με τη θερμή παράκληση και τη σύσταση νά προσέξουν τó Ζαγόρι μας. Δέν υπάρχουν πολλά περιθώρια άναβολών. 'Εμείς θάμαστε πάντα στη διάθεση όλων, όσοι θα καταπιαστούν με την έπίλυση των προβλημάτων της περιοχής μας, για νά ενισχύσουμε τη φροντίδα τους. "Ετσι όπως κάναμε και στο παρελθόν.

Ευχόμαστε για μια ακόμα φορά οί έλπίδες που στήριξε ό λαός στην κυβέρνηση της «'Αλλαγής» νά μή διαφευστούν. Με τέτοια αισθήματα περιμένουμε και για τó Ζαγόρι την άνατολή καλλίτερων ήμερών.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΜΑΣ

Δημοσιεύουμε τά στοιχεία του οικονομικού άπολογισμού της εφημερίδας μας άπό 1.1.79 - 30.6.81, μετά

ΕΣΟΔΑ 1979

Ευνόμοι	61750
Τιμητικές προσφ.	289573 351323
1980	
Ευνόμοι	115550
Τιμητικές προσφ.	381050 496600
1981	
Ευνόμοι	41200
Τιμητικές προσφ.	205550 246750
Σύνολο	1094673
Λόγος πρό κάλυψης	36127
Σύνολο	1130800

τόν έλεγχο άπό την εκλεκτική επιτροπή. (Η έκθεση θα δημοσιευθεί στο φύλλο του Δεκεμβρίου).

ΕΣΟΔΑ 1979

Υπόλοιπο πρός εξίσωση 1978	71574
Δαπάνες	350892 422466
1980	
Υπόλοιπο πρός εξίσωση 1979	427849
Δαπάνες	427849
1981	
Υπόλοιπο πρός εξίσωση 1980	280485
Δαπάνες	280485
Σύνολο	1130800

Αναλυτικά οί δαπάνες:

Τυπογραφικά	464202
Ποσοστό στο σύνολο	440%
Κατά μήνα	15474
Χαρτί	148508
Ποσοστό στο σύνολο	140%
Κατά μήνα	4950
Κλισέ - φωτογραφίες	23325
Ποσοστό στο σύνολο	20%
Κατά μήνα	778
Διεκπεραίωση	112000
Ποσοστό στο σύνολο	100%
Κατά μήνα	3733
Ταχυδρομικά	43250
Ποσοστό στο σύνολο	40%
Κατά μήνα	1441
Διορθώσεις	16300
Ποσοστό στο σύνολο	1,50%
Κατά μήνα	543

Ενοίκια	99470
Ποσοστό στο σύνολο	100%
Κατά μήνα	3316
Κοινόχρηστα	33458
Ποσοστό στο σύνολο	30%
Κατά μήνα	1115
Γενικά έξοδα	71113
Ποσοστό στο σύνολο	70%
Κατά μήνα	2370
Ο.Τ.Ε.	36750
Ποσοστό στο σύνολο	3,50%
Κατά μήνα	1225
Αγορά γραφομηχανής	10850

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: 1) Η μέση δαπάνη κατά μήνα ύπολογίστηκε για τά χρόνια 1979-1980-1981. Τό σημερινό κόστος είναι μεγαλύτερο.

2) Στις δαπάνες Ο.Τ.Ε. συμπεριλαμβάνεται και ή εγκατάσταση τηλεφωνικής συσκευής.

Οἱ Ζωσιμάδες, ἡ διαθήκη τους καὶ τὸ Ζαγόρι

Σὲ διάφορα Δελτία Πνευματικῆς Ἐνημερώσεως τῆς Ἑπερωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας εἰμαι γενικός γραμματεὺς, ἀσχολήθηκα μὲ τὴν ἀστείρευτη καὶ πολυκρούνη πηγὴ τῆς ἀείψεως Ἀδελφότητος τῶν Ζωσιμάδων στὴν ἀσκηση τῆς ἀγαθοεργίας, ὑψηλῆς στάθμης τόσο πρὸς τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος, ὅσο καὶ στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα τους, τὰ Γιάννινα. Μάλιστα ἀσχολήθηκα καὶ μὲ τὴν νομισματικὴ συλλογὴ τους, πού φυλάσσεται στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο, εἶναι χαρακτηριστὴν τὸ ἔθνος, ἔχει ἀπροσμέτρητη ἀξία καὶ λοιπὰ πού εἶναι τοῦ παρόντος.

Στὸ σημεῖωμά μου αὐτὸ θὰ ἀναφερθῶ στὴν προσφορά τῶν Ζωσιμάδων στὸ Ζαγόρι. Καὶ τὸ Ζαγόρι στὰ πλαίσια τῆς ἀπεράντης γενναιοδορίας τους δὲν τὸ λησνόνησαν. Ὁ ἀειμνηστὸς Νικ. Ζωσιμᾶς ἐνεργώντας γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ζωσιμάδων Ἰωάννην, Ἀναστασίου, Θεοδοσίου, Νικολάου, Ζῶν καὶ Μιχαήλ ἔκανε μιά δωρεὰ τὸ 1829 πρὸς τὸ ἔθνος καὶ μιά διαθήκη τὸ 1841—42.

Στὴ διαθήκη αὐτὴ, μνημεῖο ἀθάνατο, πού ἔχει 39 ἄρθρα θυμᾶται στὸ 7ον ἄρθρο τῆς καὶ μερικὰ Ζαγοροχώρια, ἢτοι τὸ Καπέσοβο, τὸ Βραδέτι, τὸ Κουκούλι, τὸ Τραπεζο, τὴ Μπάγια, τοὺς Νεγᾶδες, Βίτσα, Μονοδένδρι, Σομποτσέλι καὶ Σκαμνέλι. Μὲ τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀφήνουν οἱ Ζωσιμάδες 120 χιλ. ρούβλια ἐπ' ὠφελεία ὑπανδρείας 25 πτωχῶν κοριτσιῶν. Ἐκοσι ἀπ' αὐτὰ ὀρίζει νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ Γιάννινα καὶ πέντε ἀπὸ τὰ χωριά πού ἀναφέραμε. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὁ διαθέτης λεπτολογεῖ καὶ μὲ μεγάλη ἀκριβεία προσδιορίζει τὸ ποσό, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπο ἀκριβοδικαίως καὶ ἐλεγμένης κατανομῆς τῆς προίκας γιὰ τὸ κάθε πτωχὸ κορίτσι στὰ Γιάννινα καὶ στὰ Ζαγοροχώρια.

Ὁ τόκος τους τότε ἀπὸ τίς 120 χιλ. ρούβλια, δταν ὑπαγόρευε ὁ Νικ. Ζωσιμᾶς τὴ διαθήκη του, ἀναλογοῦσε σὲ ἓνα ποσοστὸ 120)ο σ' ὅλα τὰ ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος πού τὸ συνολικὸ του ὕψος ἦταν ἓνα ἑκατομμύριο ρούβλια, κατατεθειμένο ἐσαεὶ σὲ Ρωσικὴ Τράπεζα, χωρὶς νὰ ἀποκλείει ὁ διαθέτης τὴ μεταφορά ἀνέγγιχτον τοῦ κεφαλαίου σὲ ἑλληνικὴ τράπεζα, δταν θὰ ἰδρύνονταν. Ὡστόσο τὸ κεφάλαιο ἐκείνο τῶν Ζωσιμάδων διαμορφώθηκε σήμερα, ἀφοῦ ἓνα μέρος ἀπ' αὐτὸ χάθηκε ὀριστικὰ μὲ τὴ Ρωσικὴ Ἐπανάσταση τὸ 1917, σὲ μερικὰς δεκάδες χιλιάδες μετοχῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐθν. Κτηματικῆς Τραπεζῆς καὶ τὸ ἔσοδο ἀπὸ μερίσματα μετοχῶν αὐτῶν τῶν Τραπεζῶν γιὰ τὸ 1980 ἦταν γύρω στὰ 20 ἑκατ. δρχ.

Τὸ ποσοστὸ τοῦ κληροφελούς

σκοποῦ τῆς προικοδοτήσεως τῶν 25 κοριτσιῶν εἶναι κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς μας σήμερα περίπου 15, 250)ο— διαφοροποιημένο ἀπὸ τὸ 120)ο, δταν ὁ Νικ. Ζωσιμᾶς ὑπαγόρευε τὴ διαθήκη του.

Ἔχουν δηλ. νὰ παίρνουν τὰ 25 κορίτσια μερικὰ ἑκατομμύρια δρχ. Σὲ κάθε κορίτσι πού θὰ στοιχειοθετοῦσε τὸ δικαίωμα τοῦ 1980 νὰ προικοδοτηθῇ ἀπὸ τὸ κληροδοτήμα Ζωσιμάδων ἀναλογοῦν γύρω στὶς 100 χιλ. δρχ.

Καὶ ἔρχεται τώρα τὸ ἐρώτημα τί γίνεται καὶ ἐάν τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἔχει καμμιὰ πέραση. Ἐλάχιστα στοιχεῖα καταποιστικὰ παραθέτουμε. Τὸ κληροδοτήμα τῶν Ζωσιμάδων διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται ἡ Ἐφοροεπιτροπὴ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων. Εἶναι πολυμελής. Διατελεῖ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη κ. Θεοκλήτου. Αὐτὴ ἡ διαχείριση κ.λ. διέπεται ἀπὸ τὸν Κανονισμὸν τῶν Ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων πού ἰσχύει ἀπὸ τὸ 1926 καὶ ἀριθμ. 48 ἄρθρα.

Γιὰ τίς προίκες ἀναφέρει τὸ 29 ἄρθρο τοῦ Κανονισμοῦ: «Οἱ ἐπιτροπὴ τῶν προικοδοτημάτων οἱ μέχρι τοῦδε καλούμενοι «Ἐφοροὶ ἐπὶ προικοδοτήσεσιν ἀπόρων κορασίδων» συνερχόμενοι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτη δις τὸν ἑτοῦς κατὰ Μάιον καὶ Σεπτέμβριον, κανονίζουν ἐπὶ τῇ δόσει τοῦ προϋπολογισθέντος ποσοῦ τὸν ἀριθμὸν τῶν προικοδοτηθησομένων κορασίδων καὶ τὴν προικὴν συνδρομὴν, προτιμωμένων τῶν κορασίδων, ὧν ὁ ἀρραθὸν ἐτελέσθη ἐν προγενεστέρῳ χρόνῳ καὶ ἐκδίδουσι τὰ σχετικὰ προικοδοτήρια ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ ταμίου καὶ τοῦ γραμματέως.

Πᾶσα αἰτήσις δὲν γίνεται δεκτὴ, ἐάν δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ πιστοποιητικοῦ περὶ τῆς ἀπορίας τῆς προικοδοτηθησομένης κόρης, τὸ δὲ ποσὸν τῆς προίκας συνδρομῆς καταβάλλεται μετὰ τὴν στέψιν, πιστοποιουμένην ὑπὸ τοῦ τελεσάντος αὐτὴν ἱερέως καὶ δύο παρασταντῶν μαρτύρων. Πῶς γίνεται καὶ ἐάν αὐτὸ τὸ ἄρθρο ἰσχύει σήμερα. Ἄς σημειωθεῖ δὲ διὰ τὸ διαθέτης ἔδωσε κεφαλαιώδη σημασίαν, ἀφοῦ σὲ σημασία τὸ θεωρεῖται διὰ τὸ ἄρθρο ἔρχεται ἀμέσως ἔπειτα ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον πού δείχνει γιὰ τὸ Δημόσιο Ἑλληνικὸ σχολεῖο τῆς πόλεως. Πιστεύουμε διὰ ἔχει τεθεῖ στὴν κατάρτησιν ἀπὸ πολὺ χρόνον. Ἡ ἀναγραφή στὰ ἀπολογιστικὰ στοιχεῖα τῆς Ἐφοροεπι-

τροπείας γιὰ τὸ 1980 τοῦ μικροῦ κονδυλίου γιὰ τὰ προικοδοτήματα τῶν 190 χιλ. δραχμῶν ἔχει χαρακτηριστικὸ τυπικόν. Τὸ γενησόμενον. Ὁ Δήμαρχος τῶν Ἰωαννίνων φυσικὰ ἔχει τὸ λόγο πρῶτος γιὰ νὰ ἐπανισχύσει τὸ ἄρθρο μαζί δὲ καὶ ἡ ἀπαίτηση νὰ λογοδοτήσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἀγνότησιν ἑνὸς ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἄρθρα τῆς διαθήκης. Ἐπειτα ὀφείλουν καὶ οἱ δικοὶ μας πρόεδροι τῶν κοινοτήτων πού ἀναφέρονται στὴ διαθήκη, νὰ ἐνεργήσουν. Εἶναι οἱ προσετοὶ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ διαθέτη. Ἐπειτα ἐρχοῦνται ἄλλοι μὲ τὴ σειρά. Ὁ πολιτιστικὸς Σύνδεσμος τῶν Ζαγοροισιῶν Ἰωαννίνων, ἡ Ἐνοση τῶν Ζαγοροισιῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ κοινὰ τὰ σωματεῖα Κοινουλιού, Τσεπελόβου, Μπάγιας, Μονοδενδρίου ἐπιβάλλεται νὰ κινηθοῦν. Οἱ ἐκτελεστές τῶν διαθηκῶν, χωρὶς οἱ ἴδιοι νὰ τὸ καταλάβουν, δταν θητεύσουν πολὺ καιρὸ σὲ κάποιο κληροδοτήμα, χάνουν τὴν αἴσθησιν τῆς πραγματικότητος, ἐκλαμβάνουν τίς περιουσίας τῶν διαθετῶν ὡς ἰδιοκτησίες τους καὶ ἐνεργοῦν κατὰ τὸ δοκοῦν. Χρεῖα ἄλλων ἀποδεικνυτικῶν δὲν ἔχουμε. Ἀντὶ τῆς Ἐφοροεπιτροπείας τῶν Ἀγαθοεργῶν νὰ ἀποφασίσῃ νὰ δώσῃ καμμιὰ προικοῦλα σὲ κανένα πτωχὸ κορίτσι ἀπὸ τὰ Γιάννινα ἢ τὸ Ζαγόρι κατὰ τὸ θέλημα τῶν Ζωσιμάδων ἀπὸ τὰ ἐδωλημένα χρηματὰ τους, θὰ ἀναγοράνῃ στὰ ἀπολογιστικὰ στοιχεῖα τοῦ 1980 ἡ Ἐπιτροπὴ:

α) Κεφάλαιο ἐπενδύσεων δρχ. 23.096640
β) Διαθέσιμα κινήσεως δρχ. 12.58783605
Γενικὸ σύνολο 35.684.556.05

Τὸ αὐτὸ δ. κ. Τζάλλας, διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος «Ἑπερωτικὸς Ἀγὼν» καὶ πιθανῶς μέλος τῆς Ἐφοροεπιτροπείας θὰ γράφει στὴν ἔγκριτη ἐφημερίδα του στίς 17.12.1980 μεταξὺ τῶν ἄλλων:

«Τὸ Σῶμα τῶν Ἀγαθοεργῶν κατὰ πλειοψηφίαν ἀπεφάσισε τὰ χρήματα αὐτὰ νὰ τὰ διαθέσει γιὰ τὴν ἀνέγερσιν κτιρίων γὰ νὰ ἀξήσῃ τὰ ἔσοδά του καὶ μεταβλήθῃς ἔτσι ἓνα καθαρὸν φιλανθρωπικὸ Ἰδρυμα μὲ εὐρεῖς κοινωνικοὺς σκοποὺς σὲ ἐργολάβῳ ἀνεγέρσεως πολυκατοικιῶν, χωρὶς βέβαια τὴν πείρα καὶ τὴν κατὰσπασήν των».

Ἐκτροπὴ τῶν Ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων ἀπὸ Κοινοφελεῖς σκοποῦ πού μὲ τὴν σαφήνειαν διατυπώνει στὴ διαθήκη του ὁ Ζωσιμᾶς ὀλοφάνερη.

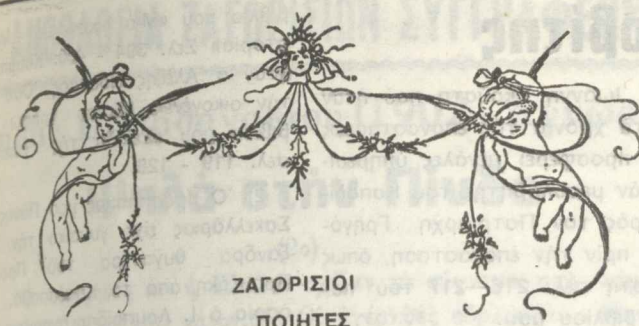
Δὲν φθάνει ὥστόσο τὸ ἔξοπασμα καὶ ἡ διαμαρτυρία τοῦ κ. Τζάλλας στὴν ἐφημερίδα του. Χρειάζεται κατὰ περισσότερο. Καὶ τὸ κατὰ αὐ-

τό εἶναι ἐμπρακτὴ ἀντίδραση. Κατέλεξε δηλ. ἀπὸ τὰ Ζαγοροχώρια πού ἀναφέραμε καὶ παντρεῖται τὰ τελευταῖα χρόνια μποροῦν νὰ διεκδικήσουν προίκα ἀπὸ τὸ κληροδοτήμα τῶν Ζωσιμάδων σύμφωνα μὲ τὸ 7ο ἄρθρο τῆς διαθήκης τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ καὶ τὸ 29ο ἄρθρο τοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἀγαθοεργῶν. Τὸ ἴδιο μποροῦν νὰ κάνουν καὶ Γιαννιώτισσες. 20—25 μποροῦν νὰ εἶναι οἱ Ζαγορίσιες γύρω στὶς 100 οἱ Γιαννιώτισσες. Αὐτὰ βέβαια εἶναι θάματα νομικὰ καὶ ἀνέχονται στὴν ἀρμολογία τῶν δικηγόρων τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Μ' αὐτὸ τὸ τρόπο ὑπάρχει ἀκόμα μιά βεβαιότητα διὰ οἱ Ἐφοροεπιτροπὴ τοῦ Κανονισμοῦ θὰ μεταρρυθμισθῇ καὶ τὴ διαθήκη τοῦ Νικ. Ζωσιμᾶ καθὼς καὶ τὰ συναφῆ θέματα, ὥστε νὰ μὴ θροῦν παρὰ βάτες οὐσῶδων διατάξεων τῆς διαθήκης καὶ νὰ ἐμπλέκονται ἐπὶ ἀπὸ τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δικὰ καὶ στὰ ποινικά.

Λυπούμαστε ἐξαιρετικὰ πού σὲ προσπαθεῖται μὲ σὲ κάποιον κοινωνικὸν σκοπὸ νὰ ἀνταποκριθῇ τὸ κληροδοτήμα, δυσχεραίνεται στενοχωροῦμε διάφορα πρόσωπα. Εἶναι διὸς ἀναπόφευκτο αὐτὸ. Οἱ ἀγῶνες γύρω ἀπὸ τὸ Ριζ. Ἰδρυμα μολοντὶ προσέκρουσαν σὲ φρενῆς ἀντιδράσεις ἀπὸ πολλὰς πλευρὰς, εἶχαν γιὰ ἐπαθλοῦ κάποιο κοινό πορφόρο ἀποτέλεσμα γὰ τὸν τόπον. Διαιτέρα γιὰ τὰ πολιτιστικὰ ἔργα τοῦ Ζαγορίου καὶ διὰ γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὰ Μοναστήρια πού πρέπει νὰ τὰ συντηρήσῃ. Δὲν ἔχω δυστυχῶς πρόχειρο τὸν κατάλογο τῶν χρηματικῶν ποσῶν πού διατέθηκαν γιὰ τὸ 1981 ἀπὸ τὸ Ριζ. Ἰδρυμα γιὰ τὰ πολιτιστικὰ μνημεῖα πού ἀναφέραμε—ἐκκλησίες καὶ Μοναστήρια—συνφώνη μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 994/1980 ἀπόφασιν τοῦ Ἐρετίου τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ἐνίσχυσις αὐτὴ εἶναι ἐσπασμένη καὶ καθυστερημένη καὶ κάθε χρόνὸς ἀξίζει. Νὰ ἀποκοινηθῇ διὰ τὴν ἔκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος στὸν ὁρατὸ αὐτὸ ἀγῶνα τῶν Ζαγοροισικῶν Σωματείων μὲ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἑπερωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν γιὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς τὸν ἀνταγωνισμὸ πού ἀρχίζει ἀπ' τὰ δώδεκα καὶ τὸν ἀστυλὴν πατέρα, πού θέλει τὸ γυῖο πού γινετῶν...

Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, μὲ τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένια τίς πάμπαν καὶ τοὺς ἴχνους τοὺς ἔφερνε, χωρὶς ἀρχηγούς μὲ μόνο φίλο καὶ ἐχθρὸν τὴ μοναξιά μας, πού γλωσσάει τὴν ἀπόδρασιν, σὲ ξεχασμένες συνοικίες καὶ στὰ βιβλία τὰ παλὰ πού στέκονται ἀμίλητοι ἐχθροὶ τῆς... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού πετάει στὰ σύρραφα τῶν πληγωμένων κειρῶν, μ' ἓνα ρομαντισμὸ πού ξεφτίζει, ἀντάμια μὲ τὰ θρωικά τζιν καὶ τὰ φαντὰ ἀπ' τὴν Ἰνδία, πού κρέμονται στὺς λερούς τοίχους τῶν κοινοβίων μας.

ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ

ΑΤΙΤΛΟ...

Τοῦ ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού ἔμεινε στὸ περιθώριον τοῦ ἥλιου, χωρὶς Θεοῦ μ' ἓνα τρύπιον τήπιον ἐλπίδας καὶ μὲ κλαμένα μάτια, πού νοσταλγοῦν τὴν ἀσκήνεια, ὡς δταν βρῶν τὴν ὁμορφιά... Τὴν ὁμορφίαν τὴν ἐφύμησεν τὴν περιδοχίαν, πού κάνει νὰ τραπομαζοῦν τὰ δάφναρα καὶ ἡ καρδιά στὰ πρῶτα σκιρτήματα τῆς μόνης ἐπαφῆς πού μὲς ἔμεινε μετὰς μας, τὸ ἔρωτα... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού ἔμεινε νὰ ζεῖ μέσα στὰ σούπερ - μάρκετ καὶ νὰ παίζει στὶς «θενοφουτεωμένες» παράτσες ἀπὸ κεραίες τηλεόρασης καὶ μπετόν θανάτου, χωρὶς ἀνάσα μὲ τεχνικὴ ἀναπνοὴ καὶ ἰδέες πετρεμένες ἀπὸ καιρὸ στὰ χρονοντούλακα τῶν πλάνων ἐπαναστάσεων καὶ τῶν πολέμων!... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού πετάνει: στὰ εἴκοσι, κρύβοντας

στὰ παιδικά της μάτια τῆς τῆς γερασμένης καρδιάς ἐνὸς ἐρεπιπνεμένου ἀρχοντοῦ, μὲ πασιμένα τζάκια καὶ φαγωμένα δοκάρια, ἀπὸ τίς λιθαρῆς καὶ τίς ἀχρηστετὲς γνώσεις, τὸν ἀνταγωνισμὸ πού ἀρχίζει ἀπ' τὰ δώδεκα καὶ τὸν ἀστυλὴν πατέρα, πού θέλει τὸ γυῖο πού γινετῶν... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, μὲ τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένια τίς πάμπαν καὶ τοὺς ἴχνους τοὺς ἔφερνε, χωρὶς ἀρχηγούς μὲ μόνο φίλο καὶ ἐχθρὸν τὴ μοναξιά μας, πού γλωσσάει τὴν ἀπόδρασιν, σὲ ξεχασμένες συνοικίες καὶ στὰ βιβλία τὰ παλὰ πού στέκονται ἀμίλητοι ἐχθροὶ τῆς... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού πετάει στὰ σύρραφα τῶν πληγωμένων κειρῶν, μ' ἓνα ρομαντισμὸ πού ξεφτίζει, ἀντάμια μὲ τὰ θρωικά τζιν καὶ τὰ φαντὰ ἀπ' τὴν Ἰνδία, πού κρέμονται στὺς λερούς τοίχους τῶν κοινοβίων μας.

ΜΙΑ ΓΛΥΚΕΙΑ ΚΑΜΠΑΝΑ

«ΤΡΕΙΣ ΚΙ ΑΛΗΘΕΙΑ»

Τοῦ ΛΕΩΝΙΔΑ ΤΣΑΟΥΣΗ

Μιά γλυκεῖα καμπάνα
ἀργυρολαοῦσα
μὲς στὸ δειλινὸ,
κάλεσμα ἢ φωνὴ τῆς
στὸ ἑσπερινόν.
Ντὶν - ντάν - ντὶν - ντάν.

★

Τὸ γλυκὸ ἀχὸ τῆς
παίρνει ὁ ἀγέρας,
τὸ ψηλὸ δουνὸ
καὶ τὸν ἀνεδᾶζει.
Ὡς τὸν οὐρανόν.
Ντὶν - ντάν - ντὶν - ντάν.

★

Ἀντρχοῦν τὰ πλάγια,
δάση καὶ λαγκάδια,
μῆνυμα γλυκὸ
φέρνει ἡ λαλιά τῆς
στὸ μικρὸ χωριό.
Ντὶν - ντάν - ντὶν - ντάν.

★

Μιά σκυφτὴ γριούλα
ἐκατοχρονοῦσα,
στὸ χωριὸ γυρνᾷ
ἐύλα φορτωμένη
σὰν ὁ ἀχὸς περνᾷ.
Μιά γλυκεῖα καμπάνα

★

Σταματᾷ ν' ἀκούσει
τὴ γλυκεῖα φωνή,
κι ὕστερα ξανὰ
κάνει τὸ σταυρὸ τῆς
ἡτίν - ντάν - ντὶν - ντάν.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΑΛΗΣ

χωρὶς ρυθμὸ ἔτσι ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ὑπάρχουν! Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού τῆς ἀπάρξουν τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς καὶ τῆς δόξης πὸ ὅρθρο τῆς ἀνυπαρξίας, σ' ἓνα κάσιν γιοῦτο ἀπόγνωση καὶ σιωπῆς, μὲ μόνον συντροφιά λίγες στιγμὲς δημιουργίας σὲ κάποιο πάρκο, ἀνάμεσα ἀπὸ κεντρινιμένες φυγοῦρες, πού στέκονται χάσκοντας στὸ χρόνο, ὀλοφάνοντας στὰ βιβλία τῆς ἱστορίας μὲ μανία καὶ φοβὴν... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού περπατᾷ ἀγὰρ στὸ ὄρθρο, χωρὶς παρρησία, κάτω ἀπὸ ἓνα πυχλασμένο οὐρανὸ μὲ κίτρινα φῶτα καὶ λυσιτελεμένα μαντρόφυλλα σὲ κάθε γωνίᾳ χεινὸπαιρου, μὲς στὸν πνιχτὸν διάδρομον τῆς γνώσεως καὶ στὰ ψυχιατρεῖα... Γράφω γιὰ τὴν γενιὰ τῆς δικαίαν μας, πού ἐπρεβε νὰ πιστεῖται σὲ κέραια ὁμοιώματα, σὲ πατρίδες μὲ διαφορετικὸς ἀνθρώπους, ἀφῆσε τὸ μυαλὸ τῆς ἐλευθέρου πάνιν ἀπ' τοὺς γαλᾶζους ὀφθαλμούς, φάχοντας γιὰ τὴν σιωπὴ μιάς καμαρούλας μὲ λιγιστὰ φῶς καὶ μὴν ἀγάπη, πού νὰ κρατᾷ τὰ χέρια καὶ νὰ λέει Κουράνη!!!

Κωνσταντῖνος Ράδος - ὁ Τσεπελοβίτης

Μιά μεγάλη μορφή

Στὰ ὅσα ἀποκαλυπτικά καὶ πολὺ ἐνδιαφέροντα ἔγραψε ὁ Κ. Εὐρίπ. Γιαννακὸς στὸ φύλλο σας τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἔ. ἔτους γιὰ τὸ ἀξιοτέκνο τῆς Ἡπείρου τὸν μεγάλου Ἑλληνα τὸν Κωνσταντῖνο Ράδο θά μού ἐπιτραπεί ν' ἀναφέρω καὶ ὁ ὑποφαινόμενος ὀλίγα γιὰ τὴν προσωπικότητά αὐτή.

Στὸ βιβλίο μου «Σελίδες τῆς Ἡπείρου» ἐκδόσις 1963 σελ. 47—48 ἀναγράφω ὀλίγα ἀπὸ τὰ ὅσα ἐκτεταμένα ἀναφέρει ὁ Ἰ. Λαμπριδῆς στὰ «Ζαγοριακά» ὑποσ. σελ. 93 γιὰ τὴ δράση τοῦ Κ. Ράδου. «...ὅταν διέμενε ὁ Κ. Ράδος στὴ Μόσχα (1812) πρῶτος αὐτὸς συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συστηθεῖ μυστικὴ ἐταιρεία γιὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Τὴν ἰδέαν αὐτὴ μετέδωκε καὶ στοὺς Σκουφὰ καὶ Τσακάλωφ, ποὺ βρίσκονταν τότε στὴ Μόσχα καὶ ἔτσι ἀρχίσαν νὰ συζητοῦν γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Αὐτὰ ἀναφέρονται καὶ στὴν «Ἡρώιδα» τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως» τοῦ Στεφ. Ξένου, ἀλλὰ τὰ ἰδιαίτερα πιστοποιοῦσι καὶ ὁ Ἀναγνωστὸς πούλους ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας... Ὅταν διέμενε ὁ Κ. Ράδος στὴ Σμύρνη (1817 - 1818), τὸν εἶχε ἐπισκεφθεῖ ὁ Τσακάλωφ, ποὺ ἀφοῦ τὸν εἶχε ἐνγκαταστήσει τοῦ διηγήθηκε μὲ δάκρυα, πῶς ἡ ἰδέα τοῦ πραγματοποιήθηκε, ἡ ἐταιρεία συστήθηκε καὶ ἐργάζεται πρὸ καιροῦ καὶ ἁμέρας τὸν ἐμύσησε...».

Τὰ παραπάνω εἶναι ἀδιάψευστα. Ἔτσι ὁ Κων. Ράδος εἶναι ὁ ἐμπνευστὴς τῆς «Φιλικῆς Ἐταιρείας». Εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ συνέλαβε τὴν ἰδέαν γιὰ τὴ σύσταση τῆς «Φιλικῆς Ἐταιρείας». Εἶναι γι' αὐτὸ ὁ πρωτεργάτης. Εἶναι ὁ πρῶτος ἀνάμεσα στοὺς πρῶτους. Αὐτὸ δὲν θὰ ὀρνηθεῖ κανεὶς οὔτε ἡ ἱστορία. Ὅπως μᾶς εἶναι γνωστὸ ὁ Κων. Ράδος εἶναι ἀπὸ τοὺς πρῶτους, ποὺ ἐπέμψαν ν' ἀγωνισθεῖ στὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα καὶ παρέμεινε στὴν ἀπελευθερωθεῖσα Ἑλλάδα ὡς τὸ θάνατό του. (1865). Ἡ πατρίδα του τὸν ἀντάμειψε γιὰ τὴν ἔθνη τῆς ὑπηρεσίας καὶ τὸν ἐτίμησε μὲ διάφορα ἀνώτατα ἀξιώματα.

Δύο ἀνέκδοτα ἐγγραφοὶ γιὰ τὴν δράση του παραθετοῦν στὸ παραπάνω βιβλίο μου (σελ. 47—48). Καὶ τὰ δύο ἀπευθύνονται στὸν Ἰ. Καποδίστρια.

1) Ἐκλαμπρότατος

Ἡ νεώτερα μόχη, ἡ ὁποία συνεκροτήθη μετὰ τὴν Κιουταχὴ καὶ Σκόρδα ἐοικέναι εἰς τὸ Ἀλμπανισμὸν, ὅπου κατεβράσθη ὁ πρῶτος καὶ ἡ-ναγκάσθη νὰ μετακαλέσῃ μετὰ σπου-

δὴς τὰ τακτικὰ στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ἡπείρον...

Ἡ θραύσις τοῦ Κιουταχὴ βεβαίως καὶ διὰ Κερκύρας...

Ἡ ἀσφάλεια τῶν ὁδοπορῶν μεταυὲ Ἀρτης καὶ Ἰωαννίνων ἀρχισε νὰ πάσχει ἐνεκα τῶν κλεπτῶν, καὶ οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἡπείρου καταπίεζοντο περισσότερο παρ' ἄλλοτε...

Ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος Δούλος

Κων. Ράδος (1)

(1) Γεν. Ἀρχ. Κρ.—Ἀρχ. Γιάννη Βλαχογιάννη, Φακ. 93 Γεν. Γραμματεία (τὸ πῶς πάνω ἐγγραφο ἀχρονολογητο καὶ χωρὶς διεύθυνση στράφηκε ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι κατὰ Ἰούνιο 1831, ὡς συνημμένο σὲ ἔγγραφο τῆς 30 Ἰουνίου 1831.

2) Ἐκλαμπρότατος
Χθὲς ἔλαβον τὰς δύο σεβαστάς μου ἐπιστολάς τῆς Υ. Ἐκλαμπρότητος μνηολογουμένης τὴν 27 τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν 3 τοῦ ἴδου τρέχοντος...

Οἱ ἐν Ἀκαρνανίᾳ Ἡπειρώται διὰ ἐκλογῶν ἔκαμαν πρᾶξιν εἰς τὴν Βορνίτζαν, ὅπου ἐψηφοφόρησαν δέκα ἔξ καὶ οἱ λαβόντες τὰς περισσότερας ψήφους εἶναι οἱ κύριοι Γερογούστης, Γ. Σταύρος, Τζακάλωφ, καὶ ὁ ὑποφαινόμενος. Ἐνταῦθα (ἐννοεῖ Μεσολόγγι) θέλουν συνελθεῖ οἱ ἐκλογεῖς τῶν ἐκ Πατρῶν Ἡπειρωτῶν, ἐν Ναυπλίῳ ἐν Ἀνατολικῷ καὶ λοιποῖς καὶ ἀμχανοῦμεν περὶ τοῦ πρακτέου, καθ' ὅτι, ἐὰν δὲν παραδεθῶμεν τὴν πρᾶξιν τῶν ἐκλογῶν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ νὰ ψηφοφορήσωμεν τοὺς παρ' αὐτῶν ψηφοφορηθέντας θέλει ἀκολουθήσῃ διαιρέσις καὶ μὴδὲν ὑγίης, καὶ ἀφ' οὗ τελειώσῃ καὶ ἡ ἐνταῦθα ψηφοφορία θέλουν προσκαλέσῃ καὶ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἐκλογεῖς διὰ νὰ ἀκολουθήσουν τὸ αὐτὸ καὶ τοιοῦτοτρόπως ὅσοι λάβουν καὶ περισσότερους ψήφους θέλουν εἶναι οἱ νόμιμοι πληρεξούσιοι τῶν Ἡπειρωτῶν.

Ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν ὀχληράν...

Ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος Δούλος

Κων. Ράδος (2)

1) Γεν. Ἀρ. Κράτους - Καποδ. Γ. Γραμ. Φακ. 275/1381 (Φ. 8—10 Σεπτ. 1831). Τὸ ἐγγραφο αὐτὸ ἀχρονολογητο εἶναι μᾶλλον βεβαίον, ὅτι στάλθηκε ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι κατὰ τὸ 1ο δεκάμηρο τοῦ Σεπτεμβρίου 1831. Ἦταν τότε διορισμένος στὸ Μεσολόγγι ὡς ἐκτακτὸς Ἐπιτροπὸς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὡς γράφει καὶ ὁ Ἰ. Λαμπριδῆς. Ὅσο γὰρ τὸν Γερογούστη, ποὺ ἀναφέρεται παραπάνω πρόκειται γιὰ τὸν ἀπὸ τὴν

Πρέβεζα Ἰωάννη Γκούστη ποὺ ἦταν γέρος στὰ χρόνια τῆς ἐπαναστάσεως καὶ εἶχε προσφέρει μεγάλες ὑπηρεσίας καὶ σὺν μεσολαβητικῇ τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον λίγο πρὶν τὴν ἐπανάστασιν, ὡς γράφω στὴ σελ. 216—217 τοῦ παραπάνω βιβλίου μου.

Ἀπὸ τὰ πῶς πάνω δύο ἐγγραφοὶ διαφαίνεται ἡ ἀγάπη τοῦ Ράδου γιὰ τὴν σκλαβωμένην του Πατρίδα, τὴν Ἡπείρον καὶ δὲν ἀφίγει εὐκαιρία νὰ μὴ παρακολουθεῖ τὴν ἐκεί καταστάσιν. Στὴν ἐλεύθερην δὲ πατρίδα προσπαθεῖ νὰ κάνει, ὅ,τι μπορεῖ γιὰ τοὺς ἐκεῖ Ἡπειρώτες, ποὺ καὶ ἐκεῖνο δεικνύουν τὴν ἀγάπην τους καὶ τὸν παροτρύνουν στὶς ἐνέργειες του καὶ τὸ ἀποδεικνύουν μὲ τὴν ψήφον τους.

Δὲν θὰ παραλείψωμεν ν' ἀναφέρω

♦ Ὅταν προβάλλεσαι, δὲν σὲ προσέχουν.
Ὅταν καυχίσαι, ἔχεις ὀποῦτι.
Ὅταν ἐπιβάλλεσαι, δὲν ἐμπνέεις ἐμπιστοσύνη.
Ὅταν υπερηφανεύεσαι, δὲν ὁδηγεῖς.

με, σὺν κατακλίδα καὶ ὀλίγα ἀπὸ ὅσα γράφωμεν στὴ σελίδα 193 τοῦ βιβλίου μου «Σελίδες τῆς Ἡπείρου» γιὰ τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ.

Ὁ Κ. Γιαννιῶτης αὐτὸς, ὁ μεγάλος ὁραματιστὴς, ποὺ μὲ τὸν Ἡπειρωτὴ ἐπίσης Σκουφὰ ἔκαναν τὴν διὰ τὴν γιὰ νὰ βάλουν αὐτοὶ πρῶτοι τὴν βᾶσιν τῆς «Φιλικῆς Ἐταιρείας» καὶ ποὺ τὴν ἰδέαν εἶχε ρίξει λίγα χρόνια πρὶν ὁ Ζαγοριεὺς Κων. Ράδος...».

Ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ παραπάνω ὁ Κων. Ράδος ὑπῆρξε μιά ἐξιδανικευμένη φυσιογνωμία, ἕνας μέγας πατριώτης, ἕνας ὑπέρχος Ἑλληνα, μὲ μιά λέξη ἕνας γνήσιος Ζαγοριεὺς, ἕνας ἀξίος Ἡπειρωτῆς.

ΛΕΩΝ Ι. ΜΕΛΑΣ

Ὁ Λέων Ι. Μελάς σὲ ἰδιαίτερη ἐπιστολὴ πῶς καὶ σὲ οἱ γνήσιοι Ζαγοριεῖς ἂν σὰς ἔλεγα τὰ παρακάτω θά μού ἀναγνωρίζετε καὶ μὲνα κάποια θεοῦ στὸ Ζαγόρι. Κι' ἂν τὸ ζήτησιν αὐτὸ εἶναι γιατί κάθε Ἡπειρωτῆς θεωρεῖ τιμὴν τοῦ νὰ εἶναι καὶ κάτι Ζαγοριεῖον. Ἔτσι λοιπόν:

1) Ὁ προσπᾶππος μου Ἰωάννης Λέοντας Μελάς παντρεύτηκε τὸ (1814) τὴν Εὐχήμια θυγατέρα τοῦ Μιχαὴλ Ἀλεξίου Μίσου ἀπὸ τὸ Μονοδέντρι, ποὺ ἦταν ἔτσι προμᾶμμη μου καὶ αὐτὸν τὸ γάμο περιγράφει ὁ SMART HUCHES ὡς γράφω στὸ

βιβλίο μου «Μιά οἰκογένεια - Μιά ἱστορία» Σελ. 394 - 400. Κομπάρους ἦταν ὁ Ἀλέξης Νούτσος. Ὅσο γὰρ τὴν οἰκογένειαν Μίσου γράφω στὸ βιβλίο μου «Σελίδες τῆς Ἡπείρου» σελ. 119 - 128.

2) Ὁ προσπᾶππος μου Πάνος Σακελλάριος εἶχε γυναῖκα τὴν Ἀλεξάνδρα θυγατέρα τοῦ Προῦζου Προυζάκη ἀπὸ τὸ Καπέσοβο, τὸν ὁποῖο ὁ Ἰ. Λαμπριδῆς ἀναφέρει ἀναμεσα στοὺς ἐκπαίσεις ἀνδρες τοῦ Καπεσοῦ. Ἔτσι καὶ αὐτὴ ἦταν προμᾶμμη μου. Στὸ βιβλίο μου «Μιά οἰκογένεια...» σελ. 574 γράφω καὶ τὰ ἐξῆς: «Γυναῖκα τοῦ κυρ Πάνου ἦταν ἡ ὡραιότατη Ἀλεξάνδρα θυγατέρα τοῦ πλούσιου Προῦζου ἀπὸ τὸ Καπέσοβο τοῦ Ζαγορίου. Ὁ Προῦζος ἦν ἡμιποῦζος εἶχε καὶ δύο γιουσι, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους, ὁ ἕνας ἦταν γιαντρός τοῦ Σουλτάνου καὶ ὁ ἄλλος σφάγκης στὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 στὴν Κωνσταντινούπολιν.

3) Ὁ ἀπὸ τὸ Κουκούλι Χριστόδουλος Οἰκονόμος ὁ Μεγάλος Φίλων, γιὰ τὸν ὁποῖο πολλὰ ἀναφέρει ὁ Ἰ. Λαμπριδῆς εἶχε παντρευτὴ τὴν Ἀννα θυγατέρα τοῦ Ἀνσὺ. Δ. Μελά, ποὺ ἦταν μεγάλη μου θεία. Γιὰ τὸν Χριστόδουλο Οἰκονόμου ἄρκετὰ γράφω στὸ βιβλίο μου «Μιά οἰκογένεια...» σελ. 130 - 132.

4) Ὁ Χρηστάκης Π. Σακελλάριος ἀδελφὸς τῆς μάμης μου εἶχε παντρευτὴ τὴν Ἀριστέα θυγατέρα τοῦ γνωστοῦ Δημ. Τσατολόπουλου ἀπὸ τοὺς Νεγάδες ὅπως γράφω στὸ βιβλίο μου «Μιά οἰκογένεια» σελ. 576.

5) Ἡ ἀδελφὴ τοῦ πατέρα μου Βικτωρία εἶχε παντρευτὴ τὸν Κων. Μάνθου Σακελλαριδῆ ἄποστον τοῦ Βουκουρεστί ἀπὸ τὴν Τσιουβλίαν.

6) Ἡ ἀδελφὴ μου Ἐλένη παντρεύτηκε τὸν Δημ. Θεμ. Τσιουβλίαν τὸν γνωστὸ πρὸ πεντηκονταετίας ἄποστον τὸν Γιάννινα, ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἐλάτη (Μπουλάτο).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΑΡΣΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ἰωάννιννα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.286 καὶ 28.088

Υπεύθυνος Διεκπαιρωμένης
ΤΟΥΛΑ ΠΟΛΜΑ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΟΥΒΛΙΝΗΣ

Τυπογραφείο: Γ. Δουβλίτης
Ε. Ἀποστόλου - Κ. Ποσάκης
28 Ὀκτωβρίου 41 - τηλ. 20.544

Τὸ ποσὸν τῆς ἐτήσιας
συνδρομῆς προαιρετικὸν

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Ζῆλος Παπαθανασίου (1902 - ἄγνωστος) ψηλὰ στὴν Πίνδο

(2ο)

...Ὁ Ἀγέρωνος καὶ ἡ Πούλια σχίζαν τὰ σύγνεφα στὴ λάμψη τῶν ἀστέρων τῶν ἀλλήλων κανονίων. Οἱ ἀγέρωνες οὐρλιάζαν. Θανάσιμος ὁ πόθος. Ἡ μάχη διέβη.

Ὁδὸς — ἔσται οἱ γυναῖκες τῆς Πίνδου. Στὶς κούνιες παρατῶν τὰ μαρμάρια τὰ πυρομαχικά. Ἀντηροῦνται γλυστεροῦν, μὰ δὲν ἀντηροῦν. Θερίζει τὸ ἐχθρικό πυροβολικό. Τὸ περιφρονεῖ καὶ αὐτὸ. Ἡ ἔσται σάβη. Ἡ ἀναπνοὴ λαχαναίει. —λεπιδὲ ὁ ἀνήφορος — ὅμως ἀντηροῦν. Ἀγωνία τριβέλλει τὴν Ἀνθρωπότητα. Τ' ἀνάδραμμά της ἔσται τὰ θήματα τους. Πορεῖα ποὺ τὴ μετράει ἡ ἱστορία. Τὴν φροντίζει ἡ Πίνδα, ὅπως σὲ τῆς Λευτεριάς ὁ πόθος ἀπὸ τὸ μεδούλι τῆς καρποῦ. Λυώνει ἡ ἀβύσσος τοῦ πυρὸς μολύβδι. Κόβονται τὰ γόνατά τους. Ἡ ἀσπιδὴ τῆς ἀντήρας, ἡ ἀντήρας τοῦ χρέους τ' ἀναστρίβει. Σκαμμένα χεῖλη ὑφαινεῖ ξερὰ ἡ γλῶσσα — ἄς κελαιθροῦν δάπια οἱ ἀντήρες. Δὲν ὑπάρχει καιρὸς, ὁ Στρατὸς προσμένει Χιδὶν τὴν σάβαναν. Ὅμως πάνω ἀπ' τὸ χιονοσάβανο ὕψονεται τὸ πολυθῆλον, θαμνιστὸς τὸ χεῖμα κακαλωμένο, καλὰ κλεισμένο — ἄταφο. Ἔτομο, πρόθυμο. Ἄλλοι ἀρπάζει. Κε' αὐτὴ περικύκλωσεν — περικυκλάντα. Διπλοφοροῦν τὰ γλυστράει. Τὰ ταυροῦχια πετάει. Γερὰ γαντζώνεται στὰ κρῖνα γυναικῶν. Κοιταλῶν τὰ δάχτυλα. Καλότερα — ποὺ κρῖνα εἶναι ἡ ἀσπιδὴ. Ψυχὴ θαλασπὴ ἀντηρῇ ἡ καρδιά. Ἡ εἶσαι ἡ δὲν εἶσαι γυναῖκα τῆς Πίνδου. Ἡ τὴν ἀγαπᾷς ἡ δὲν τὴν ἀγαπᾷς τὴ Λευτεριά.

Ἡ τὴν ἀγαπᾷς φερώνουν τὰ πόδια. Οἱ Σουλίουτισσες δὲν ἦσαν γυναῖκες. Ὅταν πολεμοῦσαν τὸν Ἀλῆ — Πασσά ἐκεῖνες, αὐτὲς ἔδω τὰ θανάτῳ τῶν ἀντιπάλων, ἀλλ' ἐλευθέρως. Λοιπὸν, τώρα, νὰ λυγίσουν. Κε' καὶ τὰ νὰ γελᾷ τὰ ζαρκάδια ποὺ τὴν ζυγλοῦν. Δὲν μένει, παρὶ τὴν κορφή νὰ στηθοῦν τὰ πολυθῆλα. Πορεῖοντα. Στῆς μάχης τὴν ἀσπιδὴ κάπου — κάπου κάπου τραγουδοῦν τραποῦναι τὸ σφύριγμα. Συμπαράσπον τὴν ἀντήρας τοῦ νουέττο. Ἀπ' τὴν ἡχώ ἀναρπαγμένη πᾶσι ἐπιδραμεῖ κατὰστῆθαι ἀντήρας. Ὁ Σουλίουτις λαμπαδιάζει τὴν γερμὴν τοῦ σὲ θεγγαλιὰ. Στὴ λάμψη τους, δὶχως νὰ σταθοῦν, οἱ γυναῖκες τῆς Πίνδου ἀνακράζονται:

— Ὅταν πεθαίνεις τοὺς ἄλλους γὰρ νὰ φωτῶνεις, ὅταν, γὰρ νὰ μὴ πᾶν ἡ ἔλπίς, καὶ σὺ τὸν ἐαυτὸ σου, ὁ θάνατος σὲ κάνει ἀθάνατο!

... Πολλὲς κούνιες κλαῖν ἀδίκῃ προσμένοντας τ' ἀγνισμένα τῶν ἀντήρων τῆς Πίνδου χεῖρας.

Μερικὲς μέρες ποὺ ὁ ἀντήρας τὸν κόβει νὰ μνησκάξει τὸν ἀντήρα τοῦ γὰρ τὴν γεννήτρια τῆς Λευτεριάς Ἑλλάδα. Ἡ κοίτη τοῦ ἀντήρας στεριώθηκε φθιλέσθη, κρατώντας τὴν Πίνδα ἀσπίλη, ἀντήρας τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Πάππικος ἀντήρας τοῦ τὸ ἀναγνώρισε:

— Σουλίουτις! Στάθης καλλήμας. Πάρε τὴν Γκαμήλα, τὴν ἀξί. Καὶ κάθε τιμὴ. Ἠλιόκτινος ἔκτασε τὸ μήνυμα τοῦ Παρθενώνα:

— Ἀθάνατος, ὅπως ἀκατάλυτα ὀρθώθηκα, τὰ κατὰρῶματά σου ἐκτασε τὸ Φασισμὸν θὰ μείνουν ἀθάνατα.

Μετ' αὐτὸν τὸν γερμὸν τοῦ Ζάλογου, ὀφθῆκε πεντακάθετος ὁ ἀντήρας τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλίου:

Στὴ στεριά δὲν ζεῖ τὸ φῶς. Κε' ὁ ἀντήρας τὴν ἀμμουδιά.

Ὁ ληγερόμας Ἡπειρώτις στήσαν τὸ χορὸ στὰ μεσοχώρια:

Καλότερα μὲς ὅρας ἐλευθέρῃ ζωῇ

παρὰ σάραντα χρόνια σκλαβιά καὶ φυλακῇ.

Κε' ὁ ἄλφος θλώνοντας, γιατί τότε μόλεψε ἡ χορὴ τοῦ Φασισμοῦ.

Ἡ γυναικὶ ἀνῆλθε τὰ νερά τοῦ φρονιμοῦ τῶν ἀντήρων:

— Καμάρωκα γιατί τῆς Πίνδου γὰρ εἶμαι!

Πήγαινε νὰ ριχτεῖ στὰ γεμάτα φῶς καὶ οὐρανὸ γαλαξία τῆς θάλασσας, νερά, ἀνυπομονώντας νὰ τῆς ἀνιστορήσει ποὺ Σουλίουτις τοὺς ἀντήρας.

... Ἀλλὰ μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλη, ἀπ' ἄλλου, ἄλλος, ἄλλοι τὰ ἀντήρας Καραντινῆς, ἀλλὰ πατώντας θυνὰ χροῖμας ζωσμένος σίδερα

καὶ ἀτάλει.

Τὴν ἀντήρας ὀργισμένα ὁ Σουλίουτις. Καὶ κάλεσε σὲ συναγερμὸ ῥοῦγες, τρελάτρα, διόσσελα, πόλεις, χωριά, τὰ παιδιὰ, δὴ τὰ θυνὰ, τὰ γεληγὰ νησιὰ, γυναῖκες, γεφύρια, γυμνασιεῖς, τοὺς Σουλίουτις, τὰ πούλια, τὴν ἀσφαλιτόπλακες ἀπ' τοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας, τὰ κέδρα, τὴν ἑλληνικὴν λευτεριά.

Καλὸς στρατολόγος ὁ Σουλίουτις! Ἡ φωνὴ τοῦ στεντόρειου, δὲν ἀντήρας στὸ ἄδειο.

Μετὰ ἡ Τσιούκα — ἐνὸς κατάνευε ὁ Πάππικος — χαμνέλασε τοῦ Σουλίουτις:

— Δύναται δέχεται πρῶτος τὴν ἡλιακτικὴν ζέση.

... Τώρα οἱ πάντορες τοῦ Πάππικου καὶ τοῦ Σουλίουτις λήντες φωσφορίζουν τοπάζια, μαργαριτάρια, ρομπινί: καὶ ἀσπιδόρους. Μεταμορφωμένα τ' οὐρανὸ εἶναι ἀστέρι. Ἀλκοολικά γιὰ τὴν ποὺ ἀναδύνουν οἱ μικροκομματισμοὶ μουσικῇ, ξέφυγαν τὴν ἀπαράδεκτα τυραννικὴν τοῦ Ἡλίου ἑλξη. Τὰ δυνάστευε μολοντὶ τὸ φῶς τοῦ τοῦ δάνειζε. Ἔτσι, στὸ θαυμασμὸ τοὺς πρελλὰ γιὰ τῆς Λευτεριάς τὰ ἀστέρα, ρίχτηκαν ἀγκυλιάζοντας τοὺς ἀντήρας, νὰ φιλήσουν τὸν δυνάστη — φιλασμένα πιά.

Κεῖνα μεγάλθημα, ἀποδεχόντας τὴν ποὺ τοὺς ἔγινε ἀπὸ γεγάλιος ἀνθρώπους παραγνώριση, γὰρ τὴν ἀναγνώριση τῶν μικρῶν ἀστέρων εὐγνώμονα μὲς στὴν δυνάστη λήντες, σὰ σὲ κούνιες ξοικίτες ναυοῦνται τ' ἀστέρι. Μὲ νούφαρα τὰ φασκίζουν. Τὰ στολίζουν μ' ἀμύραντα. Γιὰ νὰ τὰ ζεστάνουν καὶνε κέδρα. Μὲ λουλουδιὸν γύρι τὰ ταΐζουν. Σὲ ῥοδαπέδα τὰ κοιμίζουν. Ἐσθινὰ καλοῦν τοὺς κούκους νὰ τὰ καλημερίσουν. Ἀρδύνα γλυκόλακα τοὺς ἀνιστοροῦν ἔρωτες ἀνθρώπων καὶ λουλουδιὸν λεπτειλεπτους.

Ὅποιος ἀγαπᾷ πραγματικὰ τὴ Λευτεριά, ἔχει γιὰ ἅλα — καὶ γιὰ τ' ἀστέρι — ζεστὴ καρδιά.

Ἄ! Αὐτὴ τοὺς ἡ ζεστὴ καρδιά σύγκαίρα εἶναι ἀντήρας. Τοὺς κάλει νῆχουν τὴν ματιὰς τοὺς καρφωμένες πέρα, μακρὰ στὸν ὀρίζοντα. Νά! Ὁσφαινοῦνται τοὺς ἀγέρωνες. Καὶ δὲν σκιδρῶν μὴδὲ τὴν γυναικὴς τοὺς νὰ κωττάξουν. Τοὺς φτάνει ποὺ, ἀγκυλιάζοντας τὴν σφικτὰ, χαϊδεύουν τρυφερὰ τὰ μαλλιά, ὁ Σουλίουτις τὰ ἐδένοντα τῆς Γκαμήλας, τὰ κατὰρῶμα τῆς Τσιούκας ὁ Πάππικος...

Πᾶσι κάμπος καιρὸς ποὺ ὁ πόλεμος τέλει. Ἐκεῖνες εἶναι εὐτυχισμένες. Ἀφῆνται θὰ δοθοῦν στὸν ἔρωτα τοὺς γιὰ τὰ θυνὰ θυνὰ, τ' ἀγέρωνες. Στὸ γυναικεῖο ἔρωτα δὲν ὑπάρχει τέλος, ὅταν θαυμασμὸς σφίχτοδένεται μὲ τὴν ῥοῦγαν τοῦ. Καθρεφτίζονται στὴ νερά τοῦ Ἀλφειοῦ ἡ Γκαμήλα, τοῦ Κουκουρούττου ἡ Τσιούκα σιγαλοτραγουδοῦντας μὲ χιλιάδων πολλῶν στόματα. Οἱ καρδίες τους, νεώτερες ἀπ' τὴν ἰδέαν, δὲν ἔχουν ἀσπιδόρους ρομπινί. Τὸ ἀποσυναίσθημα τῆς ἀσπιδόρους τοὺς στὴν χαμνέλα τοὺς γλῶσσα κερνάει. Κινητοῦνται, ὅπως, ἀπ' τὴν ἐπιθυμία νὰ τὸν ὀρατοῦντες δὲν πᾶσαν νῆαν γυναῖκες. Μὲ τῆς αἰγῆς λαβόντας τὰ δάκρυα, ὁρῶσι πρῶτὴν τὴν ἀσπιδὴ. Στὴν παχὴν τὴν φωνήαν. Ἀπὸ χιόνια τοὺς γεμίζουν. Κόκκινο καρφωμένο γαυράκι στ' αὐτὴ. Μενεξεδένια τὰ δάχτυλά τους. Ἀγριοστρατιῶτες γιὰ σουλίουτις. Δὲν λερώνει τὴν ψυχὴ τοὺς ἔλπει ἀντήρας. Ντύονται μ' ὅλες τοῦ πρᾶσιν τοὺς ἀποχρώσεις. Βελούδο ἀνέγγιχτο ἡ γλ

τώντας τα.

Μακρυνόι, ώστόσο ξεκαθαροί, καταφτάνουν από κείνα πολέμων α-
χοί, ήρχο από μάχες, χυμένη χολή, χαλασιά, χαμός, χλασά. Χιλιάδες
χρόνια χολερισμένα. Τότε γέρνουν στο σήμερα. Λαχταρούν ν' αντιλή-
σουν έλπίδες πώς ο κόσμος έχει — κι' αν δεν έγινε θα γίνει — αγγελικό.

Ξεπροβάλλει, ξάφνου, το φεγγάρι. Τυλίγει σ' αστρινένια άραχνού-
φαντα πέπλα την Τσιούκα και τη Γκαμήλα. Είναι καιρός γιατί στηθε-
σσοπώντας εκείνες τα τωρινά, φρικισόν. Ν' ανησυχούν πρέπει ακόμα.
'Αν χενούσαν ώρα πολλή. Χλώμισαν! Μπόρα τα μακρυνά σύγνεφα κρυ-
φοφέρουν φριχτή.

.... Τότε απ' τού όρίζοντα τα σύνορα ανατινάσσεται ο 'Ήλιος! 'Ηλι-
ακτίνες προβάλλει έλπιδοφόρες. Υπόσχεση για το καλύτερο Άδριο.

Στη στιγμή ή Τσιούκα κι' ή Γκαμήλα θρύνουν το 'ρυθμό της ά-
ναπνοής τους. Ροδίζουν τα που πάνισαν μάγουλά τους. Καί γέρνουν
στην άγκαλιά του Πάπικου ή μιά, του Σμόλιγκας ή άλλη.

.... Γλυκοκοιμένα.

Μισοτραγουδώντας — κλειστά τα 'ράμφη — τα πουλιά τις ναγουρί-
ζουν. Διακριτικά τα ζαρκάδια για να μην τις ανησυχήσουν πάσαν να
φιλένται.

Ξαφνικά εφιάλτες ανατάραξαν τα στήθεά τους. 'Ο κόσμος όλος
σέρνεται σε καινούριο μακελειό. Τρέμουν σύγκορμες, ξυπνώντας τρομαγ-
μένες. 'Ορθώνονται τα μάτια τους αλλοιόχρον. Τι βλέπουν! Νά, έρχε-
ται ο 'Αδης. Στόμα άπύλωτα πελώριο, άπύθμενο άπύθωνο. Σφίγγονται
κοντά σ' εκείνους. Δεν τρέμουν για τον έαυτό τους, γι' αυτές δεν κατα-
φθάνει ο 'Αδης. Τών ανθρώπων την κλήρα ή ψυχή τους κλαίει. Έκτο-
πλασματικά ακούν άπόμακρα τους πρωτόφαντους ήχους των καινούργι-
ων άτομικών δομίδων. 'Αραγε νάκουσαν ο Σμόλιγκας κι' ο Πάπικος;
Σκύβουν, σκουπίζουν θιαστικά — κρυφά τα δάκρυά τους. 'Ωστόσο εκείνοι
μέ την άκρη των ματιών τους τις είδαν. Κι' οι δυο τους μ' ένα στόμα
θροντοκραύασαν:

— Δειλιάσατε λιγδύφες. Πίστη πρέπει πάντοτε νάχετε και σε
μάς και στους ανθρώπους που αγαπάν την Ειρήνη. Είναι οι πολλοί.
Στην Πίνδο, πάλι, ψηλά έδώ είμαστε ήμεις στήσι. Πάντα έρθοι. Μόνο
προσέξτε μήπως όρνια με νύχια χαμψά των περιστερών χαλάσουν τις
εωλίες.

Τά λόγια του Σμόλιγκας και του Πάπικου τ' αντιδόσε όλη ή
Πίνδος! Καί γι' τήν τον κόσμο όλον και τα σε τοπάκια — μαργαριτά-
ρια — 'ρουμίνια — σάπφειρους μεταλαγμένα άστέρια.

'Εκείνα άστροκοπούν τώρα μέσ' από γάρφαρα νερά τη χαρά και
την πίστη τους πώς κεί ψηλά είναι προφυλαγμένα καλά απ' τη μολυσμέ-
νη άνάσα των παλαιών συμπεριόντων και των καινούργιων όπλων. Κι'
έκείνα κι' αυτά είναι τα 'βια φονικά. Πάντα πάνω απ' αυτά τα που
τους παραστέκουν περιφρανα θανά. Με τι λευτεριά έρωτευμένα.

Είναι ένας έρωτας που τούδωκαν όλη τους την καρδιά. Μοή καρ-
διά δεν καρπίζει ζωή. 'Οι άκαρη κόσμο κλει δολόκληρο. 'Ο κόσμος πάει
μπροστά όταν σπινώνεται ψηλά. Σάν το Σμόλιγκας και τον Πάπικο.

Στ' αναμεταξύ άσπρα περιστέρια ζώσαν τον άφρόπαστο λαμό της
Γκαμήλας, τη δαχτυλιένια μέση της Τσιούκας. Βλέποντας τα από μα-
κριά νόμιζες πώς στο λαμό ή μιά, ή άλλη στη μέση κινητές ζωσθηχαν
γ'ι'ράντες, γκιρκοιτάνια από γιασεριά. Τά κορμιά τους τα λιγυρά είχαν
έναν αναπαλιό όμορφο, συντοκαμένο με των περιστερών το πέταγμα.

'Ο Σμόλιγκας κι' ο Πάπικος βλέποντας από κοντά τα περιστέρια
κι' Εκείνες, χαμογέλασαν. Χαμόγελο φωτεινό σαν αυγή.

Τά παραμύδια στο Ζαγόρι

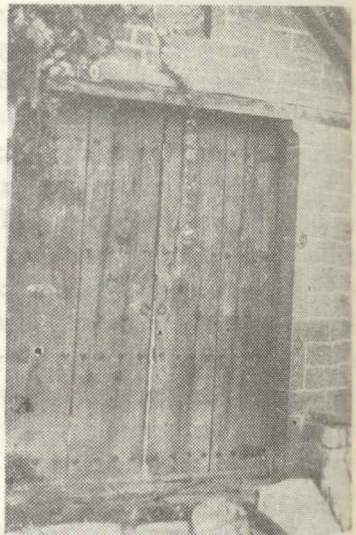
Τά παραμύδια στο Τσερβάρι και
γενικά στο Ζαγόρι — παλιά — ήταν
αρκιτά και παρουσίαζαν αξιόλογη
ποιικιλία. 'Απέβλεπαν να εύχαρι-
στήσουν με τη διήγηση και να δώ-
σουν στους άκροατές τους μιά τερ-
πνή εύκαιρία να ζήσουν για λίγο
σ' έναν άλλο κόσμο, φανταστικό
μακριά από τον συνηθισμένο και
τήν πεζότητά του. 'Ο κόσμος των
παραμυθιών ήταν φανταστικός και
αναφερόταν στη σφαίρα του όνει-
ρου και του άπείθανου. Δεν γνώριζε
μέσες λύσεις, γιατί εκεί που ή άν-
θρώπινη δύναμη δεν έφτανε, εκεί
παρουσιάζονταν ή μαγική δύναμη
και το θαύμα. 'Ετσι το τραπέζι
του φτωχού γέμιζε από φαγητά
μέ μιά μαγική λέξη, ή παρουσιά-
ζονταν θησαυροί άτέλειωτοι, ή τέ-
λος δράκοι ή ακόμα ξυπνοΰσαν πε-
ντάμορφες βασίλισσες και βασι-
λόπουλα.

Τό παραμύθι σήμερα στο Ζαγό-
ρι αλλά και σ' όλόκληρη την 'Ελλά-
δα έπαισε να καλλιεργείται ανάμε-
σα στους ήλικιωμένους ανθρώπους.
Παρ' όλα αυτά τό παραμύθι πα-
ρουσιάζει μεγάλο πλούτο, που άπο-
τελεί άπόδειξη διτι στο παρελθόν
καλλιεργούνταν με μεγάλη φροντί-
δα από τό λαό και έχει βαθύτερες
τίς ρίζες του.

Τά παραμύδια στο Ζαγόρι τά
λέγανε συνήθως κατά τις χειμωνιά-
τικες νύχτες δίπλα στο τζάκι, όταν
έκαιγε ή φωτιά και μαζεύονταν
συγγενείς, φίλοι και γείτονες, κα-
θώς και σ' άλλες συγκεντρώσεις
όπως π.χ. κατά τό ξέσπρνομα του
καλαμποκιού. 'Τπήρχαν όρισμένοι
άνδρες και γυναίκες — έκτός βέβαι-
α από τους παπουδες που συχνά
τά θρόδια διηγόνταν τά παραμύθι-
α στα έγγονάκια — που έζωσαν πολ-
λά παραμύδια. Στις συγκεντρώσεις
αυτές, αυτοί οι παραμυθάδες, έκα-
ναν τόν σοβαρό ή υάλλον τόν σοβα-
ροφανή, προπαντός μολις άρχιζαν
οί προτάσεις να πούν κανένα πα-
ραμύθι. 'Αλλάζαν κουβέντα, έλε-
γαν πώς δεν 'έχουν κέρρι, μόνο
και μόνο για να προκαλέσουν πε-
ρισσότερο τό ενδιαφέρον. Οι άκρο-
ατές αντιπροσώπευαν και τά δύο
φύλα και κάθε ήλικία. Οι γυναί-
κες και οι κοπέλλες είχαν τό εργό-
χειρό τους, συνήθως πλέξιμο κάλ-
τας ή κέντημα. 'Ιδιαίτερο ένδια-
φέρον έδειχναν τά μικρά παιδιά
και οι κοπέλλες, που άμα καταλά-
βαιναν διτι μπορεί να είπωθει κανέ-
να παραμύθι, παραδίαζαν την ώρα
του θπνου ή και άρηναν τό διά-
βασμα, για ν' ακούσουν τό παρα-
μύθια παρά την κούραση και την
νύστα.

Πριν ακόμα άρχίσει τό παραμύ-
θι, ή νοικοκυρά ή ή κοπέλλα του
σπιτιού φρόντιζε να φέρε και ν'
άρήσει στη γωνιά τό σύγνεφα του
καρέ, ώστε να μην άναγκαστεί στο
άναμεταξύ να σπρωθεί και διακό-

πει τη συνέχεια του παραμυθιού.
'Επίσης έφεραν και δι άλλο έρ-
σκοπό να προσφέρει στους άκρο-
ατές γυναίκες και στα παιδιά.
'Όταν πιά όλα ήταν έτοιμα, οι
τός ή αυτή που έδινε τό παραμύ-
θι, έπαιρνε έπίσημο ύψος και άρ-
χιζε με τό κμα φορά κι έναν κα-
ρό...». Κατά τη διήγηση χειρο-
μοΰσαν και προσπαθούσαν χειρο-
μοποιώντας όλα τά χαρακτηριστι-
κά του προσώπου, να χροματίζουν
μέ τις άνάλογες διακυμάνσεις της
φωνής προπαντός, τις σοβαρές ψή-
σεις του παραμυθιού. 'Όσοι σ'
άστεία και κομικά σημεία του πα-
ραμυθιού δεν γελούσαν οι άκρο-
ατές, άφήρουν πηγαιό και άλκο-
στο να έκδηλωθεί τό γέλιο απ' τους
άλλους. Για να προκαλέσουν πε-
ρισσότερο την προσοχή και παρα-
ντός σε σημεία του παραμυθιού
που ένδιαφέροντα περισσότερο, στα-
ματοΰσαν άπότομα τη διήγηση με
διάφορες προφάσεις. 'Αν ήταν έ-

ντρας έβγαζε την ταμπάκα του
σιγά — σιγά, για να σπείρει τό πα-
γάρο, ένν οι άκροατές ήτανε χα-
μασμένοι από τά χείλια του. 'Αλ-
λοτε πάλι έλεγε: 'αύριο πάλι να
έτσι προκαλούσε τα παρακάτω
των μικρών για τη συνέχεια. 'Ε-
γαν πώς δεν 'έχουν κέρρι, μόνο
και μόνο για να προκαλέσουν πε-
ρισσότερο τό ενδιαφέρον. Οι άκρο-
ατές αντιπροσώπευαν και τά δύο
φύλα και κάθε ήλικία. Οι γυναί-
κες και οι κοπέλλες είχαν τό εργό-
χειρό τους, συνήθως πλέξιμο κάλ-
τας ή κέντημα. 'Ιδιαίτερο ένδια-
φέρον έδειχναν τά μικρά παιδιά
και οι κοπέλλες, που άμα καταλά-
βαιναν διτι μπορεί να είπωθει κανέ-
να παραμύθι, παραδίαζαν την ώρα
του θπνου ή και άρηναν τό διά-
βασμα, για ν' ακούσουν τό παρα-
μύθια παρά την κούραση και την
νύστα.

Τό παραμύθι τελείωνε στερεότυ-
πα με τό 'έκείνοι έζησαν καλά και
ήμεις καλύτερα».

'Ετσι περνούσαν οι άτέλειωτες
έκείνες χειμωνιάτικες νύχτες στο
Ζαγόρι, γύρω στη γωνιά, κοντά
στη φωτιά με τους παπουδες στις
άκρες της.

ΤΑΚΗΣ ΤΟΤΕΚΑΣ

ΘΕΜΑΤΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΙΣΣΑΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

ΤΙΣΣΑΜΕΝΟΣ

Πριν και κάμποσα χρόνια πήρα στο
χωριό μου τό Κουκούλι από τό 'Ε-
λεγκτικό Συνέδριο τό παρακάτω έγ-
γραφο:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΚΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
Τοχ. Άποη: Πατησίων 34
Πληροφορία: Α. Γεωργαντζής
Τηλέφωνο: 636-454

Εν Αθήναις τη 26 'Ιουνίου 1973
Αριθ. Πρωτ. 15384

ΠΡΟΣ: τόν κ.
Κ. Λαζαρίδη, συνταξιούχον
Έκπαίδευτικόν - Συγγραφέα
Χωριον Κουκούλιν - Ζαγορίου
'Ιωάννινα

ΘΕΜΑ:

Λαβόντες γνώσιν της δημοσιευθεί-
σης εις τό περιοδικόν «'Ηπειρωτική
Εστία» (τεύχος 83, Μάρτιος 1959.
αριθ 197) μονογραφίας του Ν.Β.
Πατοΐλη περί του έκ Ζαγορίου 'Ιωαν-
νίνων καταγομένου Γεωργίου Τισσα-
μενού, εν ή παραπέμπει και εις την
έμετρων μελέτην υπό τόν τίτλον:
'Εθνικοί άγωνιστάι από τό Ζαγόρι»,
παρακαλούμεν θερμώς, όπως μās
πληροφορήσεται εξ ένδεχομένων στοι-
χείων σας, εάν ύφίσταται φωτογρ-
φία ή προσωπογραφία του άνωτε-
ρου (Γεωργίου Τισσαμενού), διατελέ-
σαντος και Προέδρου του 'Ελεγκτικού
Συνεδρίου κατά τά έτη 1842 - 1943
και 1865 - 1866 και εν καταφατική
παρατίσει τόν κάτοχον αυτής,
προκειμένου να μερμηρίσωμεν διά
την φωτοαντιγράψην και άνάρτη-
σιν των εν τη αίθουση Δισκέψεων
της ήμετέρας ύπηρεσίας, εν ή εύρί-
σκονται άνηρημένα και τών λοιπών
Προέδρων του Συνεδρίου από της
συστάσεως αυτού και έντεύθεν.

Ο Προέδρος του 'Ελεγκτικού Συνε-
δρίου
(Τ.Σ.).
ΧΑΡ. ΚΟΥΚΗΣ»

★
Παίρνοντας αυτό τό έγγραφο και
έπιστολόν, ότι ο Γεώργιος Τισσαμε-
νός ύπηρεσεν ένα σημαντικό ιστορικό
προσωπο, που πατρίδα του ήταν οι
Φραγκάδες, θεωρήσα χρόος μου να
καταθέσω άρχικά τόν έρωτά μου
πρός αυτό τό χωριό για να μπορέσω
να ικανοποιήσω τό αίτημα του Προ-
έδρου του 'Ανώτατου αυτού δικα-
στηρίου της πατρίδας μās. 'Η έρε-
νι μου αυτή δεν έφερε κανένα άπο-
τέλεσμα, γιατί οι κατοικοι των Φραγ-
κάδων δεν ήξεραν καν. αυτό τό όνο-
μα. Άπλως την έρευνά μου και
πρός άλλους Φραγκαδιώτες, που έμε-

ναν στα Γιάννινα και άλλου, άλλα
χωρίς τό ποθούμενο αποτέλεσμα.
'Επειδή ή προσπάθεια, που κατα-
βλήθηκε από μένα ως τώρα, καθώς
γράφω παραπάνω, δεν είχε επιτυχία,
ίσως γιατί ήταν προσπάθεια άτομική
και κατά συνέπεια άνεπαρκής, για τό
λόγο αυτό, θεωρώ καθήκον μου να
της δώσω κάποιο άπλωμα. Με τά ό-
σα γράφω πρόθεσή μου είναι να γί-
νει κάπως πλατύτερη έρευνα πάνω
σ' αυτό τό ζήτημα με τη χρησιμο-
ποίηση των σπηλών της εφημερίδας
που έχει τίτλο: «Τό Ζαγόρι μας».
'Ετσι, έσφαλώνοντας τόν κύκλο της
έρευνας, πρέπει να διατηρούμε κά-
ποια έλπίδα, πώς μπορεί να βρεθεί
στο χείρι κάποιου πατριώτη μās ή
πό τις χιλιάδες που διαβάζουν που

ναν στα Γιάννινα και άλλου, άλλα

χωρίς τό ποθούμενο αποτέλεσμα.

Επειδή ή προσπάθεια, που κατα-
βλήθηκε από μένα ως τώρα, καθώς
γράφω παραπάνω, δεν είχε επιτυχία,
ίσως γιατί ήταν προσπάθεια άτομική
και κατά συνέπεια άνεπαρκής, για τό
λόγο αυτό, θεωρώ καθήκον μου να
της δώσω κάποιο άπλωμα. Με τά ό-
σα γράφω πρόθεσή μου είναι να γί-
νει κάπως πλατύτερη έρευνα πάνω
σ' αυτό τό ζήτημα με τη χρησιμο-
ποίηση των σπηλών της εφημερίδας
που έχει τίτλο: «Τό Ζαγόρι μας».

'Ετσι, έσφαλώνοντας τόν κύκλο της
έρευνας, πρέπει να διατηρούμε κά-
ποια έλπίδα, πώς μπορεί να βρεθεί
στο χείρι κάποιου πατριώτη μās ή
πό τις χιλιάδες που διαβάζουν που

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

τη διαβάζουν σ' όλα τά μέρη της
πατρίδας μās και στο έξωτερικό ά-
κόμα, καμμία φωτογραφία του με-
γάλου αυτού Ζαγορίσιου πατριώτη
μās για να βρει αυτή τη θέση, που
της ταιριάζει, δηλ. να άναρτηθεί
στην αίθουσα των Δισκέψεων του
'Ελεγκτικού Συνεδρίου της χώρας
μās, ανάμεσα στις φωτογραφίες των
άλλων Προέδρων του 'Ανώτατου зу
του 'Ελληνικού δικαστικού καταστή-
ματος.

Παράλληλα όμως με την παρακλη-
σή μου για την παραπάνω σχετική
έρευνα για εξεύρεση φωτογραφίας,
θεωρώ ύποχρέωσή μου να παραθέ-
σω σε μεγάλη συντομία μερικά βιο-
γραφικά στοιχεία για τό Γ. Τισσα-
μενό. Διατηρώ τη γνώμη, πώς ύπαρ-
χουν πολλοί Ζαγορίσιοι και Φραγκα-
διώτες ακόμα, που δε θα γνωρίζουν
ούτε τά στοιχειώδη ακόμα πράγμα-
τα για τό ένδοξο αυτό τέκνο του
χωριού τους.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ
Γ. ΤΙΣΣΑΜΕΝΟΥ

Ο μεγάλος αυτός πατριώτης είχε
πατρίδα του τις Φραγκάδες - Ζαγο-
ριού. Γόνος της Φραγκαδιώτικης οι-
κογένειας της γνωστής με τό επώνυ-
μο «Καραγιαννόπουλου» που κατοπύ
μετατράπηκε σε «Τισσαμενού». Δεν
είναι με άκράβεια γνωστή ή χρονιά
της γέννησής του. Είχε κι άλλα δύο ά-
δέρφια: Τό Δημήτριο και τό Χριστό-
δουλο. Πρέπει να είχε γεννηθεί αύ-
τός στις Φραγκάδες κατά τά τέλη
του 18ου αιώνα. Κατά την άναρξη
του 'Ιερού 'Αγώνα στα 1821 βρί-
σκονταν στο Βουκουρέστι, όπου
σπουδάζε. 'Ηταν φθλέρνος, πολύ έ-

ξυπνος, με μεγάλο ζήλο για τά γράμ-
ματα. 'Εκεί που ήταν, όμα κηρύκτη-
κε ή επανάσταση ο δάσκαλός του
Στέφανος Κανέλλος τόν προέτρεψε
να λάβει μέρος σ' αυτή. 'Από τό Βου-
κουρέστι τότε ο Γ. Τισσαμενός μα-
ζύ με τούς φίλους του αδελφούς
Γεώργιο και Παναγιώτη Σπανόπουλο,
έφυγαν από τη Ρουμανία και βρέθη-
καν στην άγωνιζόμενη 'Ελλάδα. 'Ο
Τισσαμενός άφιερώθηκε και κινδύνε-
ψε στη μάχη του Πέτα ('Αρτας) στις
4 'Ιουλίου 1822, καθώς και στην ή-
ρωική αντίσταση του Παπαφλέσα
αυτή την γραμματική του Παπα-
φλέσα, που έκτελούσε τότε χρέη ύ-
πουργού των 'Εσωτερικών. 'Εκεί ο
Τισσαμενός πέρασε μεγάλο κίνδυνο.
'Ο Παπαφλέσσος του άνέθεσε μιά ά-
ποστολή, που έκτέλεσε ο Τισσαμενός
σαν γραμματικός του. 'Η άποστολή
του αυτή ήταν αίτια να γλυτώσει
αυτός από σκοτωμό. 'Εμεινε ζωντα-
νός για να συνεχίσει τόν άγώνα του
σε άλλες μάχες. Σ' όλες τις πολεμικές
επιχειρήσεις άναδείχτηκε θαρραλός
πατριώτης και γενναίος άγωνιστής.
'Υπηρέτησε τόν άγώνα και με τό ό-
πλο και με την πένα.

'Υστερα από τό τέλος του άγώνα
και την άπελευθέρωση κάμποσων τό-
πων της 'Ελλάδας, ο Τισσαμενός χρη-
σιμοποιήθηκε σε σημαντικές πολιτι-
κές θέσεις και πολύτιμη ήταν ή συν-
δρομή του στο άναγεννητικό έργο
του Κυβερνήτη Καποδίστρια, γιατί,
πέρα από την άριστη 'Ελληνική γλώσ-
σας, ήξερε θωμάσια κι
άλλες γλώσσες και ιδιαίτερα τη Γαλ-
λική.

Με τη βασιλεία του 'Οθωνα, που
τόν εκτιμούσε κι' αυτός πολύ, διο-
ρίστηκε Διευθυντής στο 'Υπουργείο
των Ναυτικών. Είχε συγκεντρώσει
πάνω του την εκτίμηση όλων για
τόν άκέραιο χαρακτήρα και την παρ-
ρησία της γνώμης του.

Στά 1839 - 41 έγινε 'Υπουργός των
Οικονομικών και στα 1842 διορίστη-
κε Πρόεδρος στο 'Ελεγκτικό Συνε-
δριο. Σαν τέτοιος έμεινε μονάχα ένα
χρόνο, για να ξαναγίνει πάλι τέτοιος
στα 1865. Πήρε ενεργό πατριωτική
θέση στο κίνημα της 'Ηπειροθεσσα-
λίας στα 1854. Για δεύτερη φορά έ-
γινε Πρόεδρος στο 'Ελεγκτικό Συνέ-
δριο για δύο πάλι χρόνια (1865 -
1866). Διατέλεσε για κάμποσο χρό-
νο Διευθυντής της Πυθαγόρου, ο όποιος
'Αστυνομίας της Αθήνας και του
Πειραιά.

'Ηταν πάντοτε μετριοφρονάς, πα-
ρά τό ότι κατείχε ανώτατα αξιώμα-
τα και ζηλευτές θέσεις. Προσέφερε ά-

κόμα πολύτιμες ύπηρεσίες και στη
Ριζαίριο Σχολή, στην όποία χρημά-
τησε για άρκετό χρονικό διάστημα
'Εφορος σ' αυτή.

Για τό άνώτερο ήθος και την τι-
μιότητα του πρώτα Γ. Καραγιαννό-
πουλου και κατόπιν Γ. Τισσαμενού, ο
κ. 'Αγγελος Παπακώστας έχει σημει-
ώσει τά εξής: «Με την άνάδειξή του
σε τόσο ύψηλά και άνώτερα αξιώμα-
τα, με τη διαχείριση μεγάλων χρημα-
τικών ποσών, θα μπορούσε και ο
Τισσαμενός να έχει άφθονα τά υλικά
μέσα. 'Όπως όμως και άλλοι πλού-
σιοι πριν από τόν 'Αγώνα άγωνιστή-
και πρωταγωνιστάι έπώψωσαν και
έπείνασαν, και ο Τισσαμενός φτωχός
κατέβηκε στον τάφο και όπως προσ-
θέτει ο φίλος του Ν. Δραγούμης
«άνευ φιλοστώργου συγγενικής συν-
δρομής θα παρέδιδε επί ψιάθου τό
πνεύμα». Πέθανε όμως, όπως είχσε,
άγωνιστής, πρόθυμος πάντοτε
σε θυσίες για τό κοινό καλό, πέθανε,
όχι όμως κατά τό 1837 (όπως ανα-
φέρεται στα έλλειπέστατο από έλάχι-
στες γραμμές σημειώματα των λεξι-
κόν: 'Ελευθερουδάκη, Μακρή, από τά
άλλα άγνοείται), αλλά κατά τό 1872
μετά τη δολοφονία των πλουσίων
αδελφών του Δημητρίου και Χριστο-
δούλου (κατά τό 1871) στο μικρό
χωριό Γκρετζέσι, κοντά στην Κρα-
τίδα της Μικράς Ασίας, που έπε-
τάχυνε τό τέλος του».

'Ο δε Νικόλ. Πατσέλης χαρακτηρί-
ζει στα γραφτά του τό Γεώργ. Τισ-
σαμενό έτσι: «Ο Τισσαμενός έτελεσ-
τησε από την λύπην του, διότι δεν
κατώρθωσε να ιδή έλευθραν την
πατρίδα του 'Ηπειρον. 'Απέθανεν ού-
τος, όπως είχσεν, ήτοι άκέραιος, ά-
γωνιστής. 'Υπηρέτησε την πατρίδα
προθύμως, άπροφασίστως, άφιλοκε-
δώς, ύποβαλλόμενος εις κάθε κακου-
χία, φειδόμενος των δημοσίων χρη-
μάτων και χωρίς να άποβάσει εις
τίτλους, τιμās και παράσημα. 'Ο Τισ-
σαμενός, καίτοι ηδύνατο να ζήσει τι-
μώμενος, έκτός της 'Ελλάδας, έπρο-
τίμησε να δεισποθήσθαι εις την χώ-
ραν του, ήτοι έβετε τό κοινόν συμ-
φέρον υπέρνω του άτομικού. 'Ετσι
έσκέπτετο, και ειργάζοντο οι άλη-
θείς εκείνοι πατριώται. 'Ο Τισσαμε-
νός, γράφει ο Δραγούμης και όταν
ακόμη ήδύκετο, έώπια, εάν δε καμ-
μίαν φορά ήκουε κανέναν να δυ-
σφορή διά την άγωνιστήν, τόν
άναίκακι ακόμη και του επανέλκο-
βανε τό του Πυθαγόρου, ο όποιος
όταν ήρωτήθη, πώς πρέπει να φέρε-
ται κανείς εις άγωνιμούσαν πατρί-
δα, απήντησεν: «ο π ω ς κ α ι
•••••»

••••• ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 10η ΣΕΛ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Η ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Υστερα από την παράθεση από μένα των παραπάνω στοιχείων κατά γενικό τρόπο, πολύ απλό και όχι επιστημονικό και ύστερα από τη μεγάλη επιτυχία που σημείωσε η έκθεση αγιογραφίας του Ζαγοριού, που πραγματοποιήσε ο «Πολιτιστικός Σύλλογος Ἀσπραγγέλων» τόσο στη Δοβρά (ἀπὸ 9—16 Αὐγούστου), όσο και στὰ Γιάννινα (κατὰ τὸ ἀ΄ δεκάημερο τοῦ Νοέμβρη 1981) γίνεται φανερό πὼς στὸ Ζαγόρι μας, ὅσο σὲ κανένα ἄλλο διαμέρισμα τοῦ Ἑπαιρωτικοῦ χώρου ὑπάρχει μεγάλη πληθώρα ἀπὸ θρησκευτικὰ κειμήλια καὶ ἐκκλησιαστικὰ σκεύη ἀνεξακρίβωτης καὶ ἀμύθητης ἀξίας. Ἡ διαπίστωση ὅμως αὐτῇ, καθὼς εἶναι αὐτονόητο, δημιουργεῖ γιὰ ὅλους τοὺς Ζαγορίσιους ὀριζόμενες σοβαρὲς ὑποχρεώσεις γιὰ τὴν προστασία, τὴ διαφύλαξη καὶ τὴ σωτηρία ἀπὸ τοὺς σοβαροὺς κινδύνους, πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω καὶ πού διτρέχουν ἅμεσα τὰ θρησκευτικὰ μας αὐτὰ κειμήλια (ἀκίνητα καὶ κινητὰ). Μᾶς δημιουργοῦν ὕψιστη ὑποχρέωση νὰ τὰ προστατέψουμε, γιατί ἀποτελοῦν ἀπὸ πρῶτου μεγέθους παραδοσιακὴ μας κληρονομιά. Ἀπαιτοῦν ἀπὸ μᾶς νὰ καταβάλουμε σοβαρὲς προσπάθειες γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη τους καὶ ἔρευνα, γιὰ τὴ συστηματικὴ καταγραφὴ τους καὶ τὴ λήψη σοβαρῶν μέτρων γιὰ τὴν προστασία τους.

Ἐπιτακτικὴ πρέπει νὰ θεωρεῖται ἡ ἄμεση ἐπιστημονικὴ τους ἔρευνα καὶ μελέτη ἀπὸ ἐιδικούς πάνω στὰ θέματα τῆς Ἀγιογραφίας τοῦ τόπου μας καὶ ἰδιαίτερα τῶν τοιχογραφιῶν γιὰ νὰ γίνει σωστὰ ἡ ἀξιολόγηση τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ καλλιτεχνικοῦ θησαυροῦ. Χρειάζεται ὅσο τὸ δυνατό πιὸ γρήγορα νὰ καταβληθεῖ φροντίδα νὰ μελετηθοῦν ἐπιστημονικὰ τὰ ζητήματα αὐτά, ὅποτε νὰ διευκρινιστοῦν ὅλα τὰ ἀσαφῆ καὶ σκοτεινὰ σημεῖα γύρω ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀξία τοῦ ἔργου, τὴν προέλευση καὶ τὴν ζωὴ τῶν ἀγιογράφων πού ἀνόδειξαν τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ: Καπέσσοβο, Ἄνω Σουδενα, Δολιανὰ, Γρεβενήτι, Τηπέλοβο κλπ. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει γιὰ ἔρευνα ἡ Σχολὴ Ἀγιογράφων ἀπὸ τὸ Καπέσσοβο (Μπογάτες). Ἡ δουλειὰ αὐτὴ πρέπει νὰ γίνει ἀπὸ ἐιδικούς ἐπιστήμονες μελετητές. Τὰ ὅσα γράφτηκαν ἀπὸ μένα παραπάνω δὲν μποροῦν νάχουν τὸ ἐπιστημονικὸ θάρρος πού ἀπαιτοῦν τὰ σοβαρὰ αὐτὰ θέματα. Ἀποτελοῦν αὐτὰ μονάχα μικρὲς νύξεις καὶ ὄχι συστηματικὴ ἔρευνα, γιατί λείπει ἀπὸ μένα ἡ σχετικὴ εἰδίκευση καὶ τὸ χρειαζόμενο ἐπιστημονικὸ ὑπόβαθρο.

Ἀμεσης ἀνάγκης πρέπει νὰ θεωρεῖται καὶ ἡ συστηματικὴ καταγραφὴ τῶν κινητῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων πού θρῖσκονται στὶς ἐκκλησιὲς καὶ τὰ μοναστήρια μας, ὅπως τέτοιες εἶναι: φορητὲς εἰκόνες, εὐαγγέλια, δισκοπότηρα, σταυροὶ, προσκυνητάρια κλπ. Ἀπαραίτητα ὅλα αὐτὰ πρέπει καὶ νὰ φωτογραφηθοῦν κατάλληλα.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ, ὕστερα ἀπὸ τὰ κρούσματα ἱεροσουλῶν, πού παρουσιάστηκαν στὸ Ζαγόρι, ἄρχισε νὰ γίνεται κάπως σοβαρὸς λόγος γιὰ λήψη μέτρων ἀντιμετώπισης τοῦ κακοῦ. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ προτείνονται διάφορες λύσεις. Ἀς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφέρω τὴ γνώμη μου, τὴν ἀτομικὴ, θέθαια, πάνω στὰ ὅσα προτείνονται, χωρὶς νάχω τὴν ἀπαίτηση νὰ γίνουν ἀποδεκτὲς κατὰ τρόπο ἀσάβανιστο οἱ δικὲς μου ἀπόψεις. Δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀπορρίπτονται οἱ γνώμες τῶν ἄλλων χωρὶς συζήτηση, γιατί πιστεύω πὼς κι' αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ πατριωτικὸ ἐνδιαφέρον κι' ἀπὸ πόθο νὰ ἀντιμετωπιστοῦν οἱ σοβαροὶ κίνδυνοι πού περιτριγυρίζουν τὴν παραδοσιακὴ μας κληρονομιά.

ΚΑΙ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Μερικοὶ ἔχουν τὴ γνώμη πὼς γιὰ τὴ σωτηρία τῶν θησαυρῶν μας αὐτῶν πρέπει νὰ δημιουργηθεῖ στὴν πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μας (Γιάννινα) ἓνα εἰδικὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο, στὸ ὁποῖο νὰ μεταφερθοῦν ὅλα τὰ ἀπολύτιμα κινητὰ ἀντικείμενα (εἰκόνες, εὐαγγέλια κλπ) ὅπου θὰ φυλάγονται αὐτά. Ἔτσι εἶναι δυνατό νὰ σωθοῦν, χωρὶς νὰ θρῖσκονται τρωπόμενα γιὰ διαφύλαξη σὲ ἀκατάλληλους χώρους τῶν ἐκκλησιῶν τῶν χωριῶν, ὅπου καταστρέφονται. Σχετικὰ μὲ τίς φορητὲς εἰκόνες, προτείνουν νὰ τοποθετηθοῦν στὶς ἐκκλησιὲς, ἀπ' ὅπου θὰ παρθοῦν εἰδικὰ ἀντίγραφα τους γιὰ λατρευτικούς σκοπούς. Αὐτὸ θέθαια ἀποτελεῖ θεωρητικὰ μιὰ ἰδανικὴ σωτηρία λύση. Ἡ πραγματικότης ὅμως παρουσιάζει, κατὰ τὴ γνώμη μου, μερικὰ σοβαρὰ προβλήματα: Μιὰ τέτοια προσπάθεια θὰ ἀντιμετωπίσει ἀνένδοτη ἄρνηση τῶν κατοίκων τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἀς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μὴν ἐκφέρω γνώμη ἂν εἶναι δικαιολογημένη ἢ ὄχι ἡ ἄρνηση αὐτῇ. Ὑπάρχουν στὰ ζητήματα αὐτά, ὄχι μόνο συναισθηματικοὶ γιὰ τὸν καθένα λόγοι, ἀλλὰ καὶ τέτοιοι τοπικιστικοί, ἀνόητοι πολλὲς φορὲς. Μπροστὰ σ' αὐτοὺς τοὺς τελευταίους παραμερίζεται ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν καλλιτεχνία. Γι' αὐτὸ καὶ σημειῶνω, πὼς τὰ ζητήματα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν μὲ μεγάλη προσοχή. Πρέπει ἀκόμα νάχουμε ὅπ' ὄψει μας πὼς τὰ σπουδαία αὐτὰ ἔργα τέχνης ἔχουν τὴ σωστὴ ἀξία τους στὸ φυσικὸ τους χώρο, στὸν ὁποῖο δημιουργήθηκαν. Εἶναι αὐτὰ ἄρρηκτα δεμένα γιὰ πολλὰ χρόνια μὲ τὰ ψυχικὰ καὶ λατρευτικὰ συναισθήματα τῶν κατοίκων τῶν χωριῶν. Ἄλλως τε μὲ τὸ μέτρο αὐτὰ προστατεύονται μονάχα τὰ φορητὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα. Ἐχουν ὅμως ἀνάγκη προστασίας καὶ οἱ τοιχογραφίες, τὰ τέμπλα, οἱ ἁμβωνες, τὰ προσκυνητάρια, οἱ δεσποτικοὶ θρόνοι κλπ πού ἀναγκαστικὰ μένουν ἀκάλυπτα ἀπὸ τὴν προστασία πού ἔχουν ἀνάγκη καὶ πού δὲν θάβιν εὐκολο νὰ τὴν ἔχουν, ὕστερα ἀπὸ τὴ λήψη τῶν παραπάνω μέτρων. Ὑπάρχει ταυτόχρονα ὁ κίνδυνος νὰ ἀμβλυνθεῖ ἀκόμα περισσότερο ὁ πρὸ σήμερα τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα τῶν κατοίκων.

Ἄλλοι πάλι διατυπώνουν τὴ γνώμη νὰ μὴ γίνει αὐτὸ τὸ μέτρο σὲ τόσο πλατιά κλίμακα (ἓνα κεντρικὸ μουσεῖο στὸ Νομό) ἀλλὰ κατὰ διαφορετικὸ τρόπο, γιὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν τὰ ἀφορητὰ θρησκευτικὰ κειμήλια ἀπὸ τὸ Ζαγόρι-σιο χωρὶς. Θέλουν νὰ γίνουν ὀλιγάριθμα (3—4) τέτοια μικρὰ μουσεῖα στὸ Ζαγόρι, στὰ ὁποῖα νὰ συγκεντρωθοῦν τὰ πολυτίμα ἀντικείμενα ἀπὸ λίγα χωριά πού θάβιν γύρω ἀπὸ κάθε τέτοιο τοπικὸ θρησκευτικὸ μουσεῖο.

Καὶ γιὰ τὴ λήψη τέτοιου μέτρου χρειάζεται κάποια προσοχή, ὄχι θέθαια μικρή. Ἐκτός ἀπὸ τὰ μειονεκτήματα αὐτοῦ τοῦ μέτρου πού, καθὼς εἶναι εὐκολονόητο, εἶναι τὰ ἴδια σχεδὸν μὲ τὴ λήψη μέτρων γιὰ δημιουργία γενικοῦ νομαρχιακοῦ βυζαντινοῦ μουσείου, θὰ δημιουργηθεῖ ἀναπόφευκτα καὶ μιὰ ἀνέλιπτη καὶ ἀπρόβλεπτη φαγωμάρα καὶ γκρίνια ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους τῶν διάφορων χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ. Κανένας δὲ θὰ δεχθεῖ ἓνα τέτοιο πράγμα, ἂν δὲν γίνει τὸ τοπικὸ μουσεῖο στὸ χωριὸ του. Ἀς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ φέρω γιὰ παράδειγμα τὰ ἑξῆς: Θὰ δεχθεῖ ἀδιαμαρτύρητα ἡ Δολιανὴ νὰ πᾶνε τὰ κειμήλιά της σ' ἓνα τέτοιο τοπικὸ μουσεῖο πούτυχ ὄν θὰ γίνονταν στὸ Γρεβενήτι ἢ καὶ τὸ ἀντίθετο; Θὰ δεχτοῦν τὰ Ἄνω Σουδενα ἓνα τέτοιο μέτρο ἂν προκύψει ἀνάγκη νὰ παραδόσουν τὰ πολυτίμα ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ κειμήλια στὸ Τσερβάρη ἢ τὸ ἀντίθετο; Τὸ ἴδιο ἀποφασίζονται θὰ συμβεῖ καὶ γιὰ τὴν Ἀρτισότα καὶ τὸ Πάπικο, τίς Νεγάδες μὲ τίς Φραγκάδες κ.ο.κ. Ὡστε καὶ τὸ μέτρο αὐτὸ ἀναπόφευκτα θὰ δημιουργήσῃ σοβαρὰ ζητήματα.

Ἀκόμα μερικοὶ ὑποστηρίζουν καὶ προτείνουν γιὰ λύση

πὼς γιὰ τὴ διασφάλιση ἀπὸ ἱεροσουλία τῆς παραδοσιακῆς μας αὐτῆς θρησκευτικῆς κληρονομιάς πρέπει νὰ ἐφαρμοστεῖ στὶς ἐκκλησιὲς μας τὸ σύστημα τοῦ αὐτόματου ἡλεκτρικοῦ συναγερμοῦ κ.λ.π.

Κατὰ τὴ δικὴ μου, τὴν ταπεινὴ ἀτομικὴ ἄποψη, τὸ θέμα εἶναι πολὺ σοβαρὸ καὶ δὲν εἶμαι γι' αὐτὸ σὲ θέση νὰ προτείνω κάποιο θετικὸ ἀποτελεσματικὸ μέτρο πού πρέπει νὰ παρθεῖ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν πολυτίμων θησαυρῶν, πού θρῖσκονται στὸν τόπο μας. Πόθος μου γενικὰ μεγάλος εἶναι νὰ διασωθοῦν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς κινδύνους πού τὰ ἐπαπειλοῦν. Θέλω νὰ προσεχθεῖ τὸ ζήτημα, ὥστε καὶ αὐτὰ νὰ διατηρηθοῦν στὸν τόπο μας ὥστε νὰ μὴ μεσολαθῇ ἀποδυνάμωμα οὔτε τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, οὔτε καὶ γενικώτερα μείωση τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Ζαγορίσιων γιὰ τὸν τόπο τους. Διατηρῶ τὴ γνώμη, πὼς ἡ προστασία τῆς παραδοσιακῆς μας κληρονομιάς πρέπει νὰ προστατευθεῖ κατὰ τρόπο σφαιρικὸ καὶ ὄχι μονόπλευρο. Μποροῦμε διαφορετικὰ νὰ θρῖσκουμε χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε στὸ παράξενο φαινόμενο, ὥστε γιὰ νὰ διασώσουμε κάποια φορητὴ εἰκόνα ἢ ἓνα Ἅγιο Ποτήριο, νὰ γίνουμε αἰτίοι μὲ τὴν ἀδιαφορία μας νὰ καταστραφεῖ ἡ σπουδαία ἀγιογραφία ὁλόκληρης πλευρᾶς μιᾶς ἐκκλησιᾶς. Δὲν πρέπει μὲ κανένα τρόπο νὰ ξεθωριάσει ἢ νὰ μειωθεῖ τὸ ἐνδιαφέρον μας γιὰ τὴν καλὴ διατήρηση ὁλόκληρης τῆς ἐκκλησιᾶς, ὅταν ἐντοπίσουμε τὴν προσπάθειά μας γιὰ τὴ διάσωση μόνο τῶν κινητῶν ἀντικειμένων της. Νομίζω πὼς γίνομαι καλὰ ἀντιληπτός στὰ παραπάνω. Ἀπὸ τὴν ἐμπειρία μου εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ συστήσω κάποια προσοχὴ στὸ λεπτὸ αὐτὸ ζήτημα.

Συμπερασματικὰ σημειῶνω πὼς πρέπει ἡμεῖς οἱ Ζαγορίσιοι νὰ ἀφίνουμε τὴ νοχέλεια καὶ τὴν ἀχαρακτήριστη ἀδιαφορία καὶ ἀσυνεννοησία πού μᾶς διακρίνει πολλὲς φορὲς γιὰ τὰ γενικὰ ζητήματα τοῦ τόπου μας καὶ νὰ φροντίσουμε νὰ θροῦμε τὸ σωστὸ τρόπο τῆς διάσωσης τῆς πολυτίμης αὐτῆς παραδοσιακῆς μας κληρονομιάς, δηλ. νὰ φροντίσουμε νὰ παρθοῦν τὰ πιὸ σωστικὰ μέτρα ἀπὸ μέρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας. Βέθαια, ἡ Ἐκκλησία δείχνει πολλὲς φορὲς τὸ ἐνδιαφέρον πού πρέπει γιὰ τέτοια ζητήματα, ἀλλὰ δὲν ἔχει στὶς περισσότερες περιπτώσεις τὴν χρειαζόμενη δύναμη. Πρέπει νὰ δειχθεῖ κι' ἀπὸ τὴν Πολιτεία κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο πραγματικὸ ἐνδιαφέρον, γιατί αὐτὴ ἔχει καὶ τὴ δύναμη. Αὐτὴ μπορεῖ καὶ νομοθετικὰ, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὰ νὰ φέρει ἀποτελεσματικὴ σωτηρία καὶ πρόληψη τῆς καταστροφῆς. Εἶναι ἀπαράδεκτο, νομίζω, νὰ λέμε, ὅτι λείπουν τὰ οἰκονομικὰ μέσα. Δὲν λείπουν αὐτά, ἀλλὰ γιὰ κακὴ τύχη, λείπει μόνο ἡ σωστὴ κατανόηση ἀπὸ μέρος τῶν ἀρμόδιων ὑπηρεσιῶν. Ἀπὸ τὴν πλευρά μου νοιώθω κάποια ἐθνικὴ ντροπὴ γιὰ τὸ ξεχαρῶλωμα πού παρατηρεῖται στὴν ὑπόσταση τῆς κρατικῆς μας μηχανῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὰ πού γράφω ἐγώ, καθὼς σημειῶσα καὶ παραπάνω, ἀποτελοῦν δικὲς μου προσωπικὲς ἀπόψεις, πού πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι σωστές, γι' αὐτὸ τονίζω, πὼς πρέπει ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι νὰ διατυπώσουν τίς ἀπόψεις τους πάνω στὸ τόσο ζωτικὸ αὐτὸ θέμα. Ἐπιβάλλεται, νομίζω, νὰ γίνει κατὰ ὁμοῖο τρόπο ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν διάφορων ἀπόψεων. Ἀς χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ οἱ στήλες τῆς ἐφημερίδας μας. Δὲν παραλείπω νὰ σημειῶσω, πὼς εἶναι ἀνάγκη νὰ συζητηθεῖ αὐτὸ ἀπ' ὅλες τίς Ζαγορίσιες ὀργανώσεις καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν Ἐνωση τοῦ Ζαγορίου στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν Πολιτιστικὸ Σύνδεσμο στὰ Γιάννινα. Μάλιστα στὴν ἀνάγκη θὰ μπορούσε νὰ συζητηθεῖ σὲ εὐρύτερο πανζαγορισιακὸ Συμβόριο. Γιὰ τὸ ζήτημα ὅμως αὐτὸ χρειάζεται νὰ πάρει κάποιας εἰδικῆς φορέας τὴ σχετικὴ πρωτοβουλία. Ποιὸς ὅμως, Πάντως ἡ σωτηρία τῶν πολυτίμων θησαυρῶν μας, μᾶς καλεῖ νὰ ἐνώσουμε ὅλοι τίς προσπάθειες μας γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν σοβαρῶν κινδύνων πού τοὺς ἀπειλοῦν.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Ἅγιος Γεώργιος Νεγάδων

Ἡ βάρβαρη ἀρχαιοκαπηλία σὲ βάρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Νεγάδων θὰ πρέπει νὰ ἀνησυχήσῃ πολὺ τοὺς Ζαγορίσιους γιὰ τὴν προστασία τῶν ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν τοῦ Ζαγοριοῦ.

Καὶ οἱ μὲν τοιχογραφίες μπορεῖ νὰ μὴν διατρέχουν, πρὸς τὸ παρόν, κίνδυνο κλοπῆς, ἀλλὰ καταστροφῆς ἀπὸ καιρικὲς συνθῆκες. Οἱ φορητὲς ὅμως εἰκόνες σιγὰ - σιγὰ, ἐξαφανίζονται: Δυστυχῶς ὑπάρχουν ἐκκλησιὲς, μοναστήρια, ἐξωκλήσια πού δὲν ἔγινε καταγραφὴ λεπτομερῆς τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων καὶ εὐκόλα ὁ κάθε ἀσυνείδητος μπορεῖ νὰ πάρει κάτι ἔστω καὶ γιὰ δικὴ του χρῆση.

Δὲν ἔχουν φωτογραφηθεῖ καὶ σφραγιστεῖ ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει δυνατότητα νὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ νεότερες.

Πιστεύουμε ὅτι θὰ πρέπει οἱ Πολιτιστικοὶ Σύλλογοι τῶν χωριῶν μας νὰ θέσουν σὰ πρωταρχικὴ προσπάθεια τῶν τὴν καταγραφὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Νεγάδων εἶναι ἡ ἐπιβλητικότερη στὸ Ζαγόρι.

Προσφορά τοῦ Νεγαδιώτη ἀρχοντα Χατζὴ Μάνου κτίστηκε τὸ 1792. Ἐχεῖ ρυθμὸ Βασιλικῆς καὶ οἱ διαστάσεις τῆς εἶναι 30,50X17,50X9.00. Τρισποσάτα τιμᾶται στὴ μνήμη τοῦ τροπαιοφόρου Ἁγίου Γεωργίου, τῆς Ἁγίας Τριάδας καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου.

Ἐνῶ ὁ Κύριος Ναὸς εἶναι ἐνιαῖος, ὅπως σ' ὅλες τίς ἐκκλησιὲς μας, τὸ ἱερό της ἔχει τρία ἰδιαίτερα καὶ αὐτοτελεῖ τμήματα καὶ τρεῖς Ὁραίες Πύλες. Ἔτσι ἐνῶ εἶναι μία εἶναι σύγχρονα καὶ τριπλῆ.

Ἐξωτερικὰ ὑπάρχουν προπύλαια μὲ χονιάτσια πού φθάνουν μέχρι τὴ στέγη στὴ δυτικὴ πλευρὰ, καὶ μέχρι τὰ παράθυρα βόρεια καὶ νότια.

Ἐχεῖ τρεῖς εἰσόδους —πρὸς βόρρα, νότο καὶ δυσμὰς— καὶ διαιρεῖται σὲ τρία μέρη: Τὸ ἱερό ἡ Ἁγία Βῆμα, τὸν Κύριο Ναὸ πού διαιρεῖται σὲ τρία κλίτη καὶ τὸν Νάρθηκα ἡ Γυναικωνίτη μὲ δύο πατώματα, πού χωρίζεται ἀπὸ τὸν Κύριο Ναὸ μὲ καφάρια (δικτυωτά).

Ψήφισμα Ἀδελφότητος Ἐλαιοφότου - Ἀθηνῶν

Ἡ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ἀδελφότητος μας, διεξαχθεῖσας καὶ τὰ αἰσθητά των ὑπολοίπων μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, συζητοῦν καὶ εὐχαριστοῦν γιὰ τὴν ἀξιόλογη ἐργασία των, πού ἀναφέρεται στὴν ἐκδοση βιβλίου Ἱστορικο—πολιτιστικῶν στοιχείων τοῦ ἀγαπημένου μας χωριοῦ, τοῦ Πελοπίδαν Οἰκονομίδην καὶ Δημ. Γ. Τότσαν.

Στὸ κάτω πάτωμα ἐπιτρέπονται νὰ μένουν μόνον οἱ γυναῖκες καὶ στὸ ἑπάνω τὰ κορίτσια, μετὰ τὰ δεκαεῖς χρόνια.

Τὸ «φλουροκαπνισμένο» (φύλλο) καθαροῦ χρυσοῦ) τέμπλο τῆς εἶναι μεγάλης τέχνης χαρακτηριστικὸ εἶγμᾶ τῆς ἐποχῆς, μὲ πέντε σειρὲς εἰκόνων. Τῆς ἰδίας σχεδὸν ἀξίας εἶναι τὸ Δεσποτικόν, ὅπου δεσπόζει ἡ εἰκόνα τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ Ἀμβωνάς.

Ὁλόκληρη σχεδὸν ἡ ἐκκλησία καλύπτεται μὲ ἀγιογραφίες πού ἱστοροῦνται γεγονότα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ὁ βίος καὶ τὰ μαρτύρια πολλῶν Ἀγίων.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι στὰ παράθυρα τοῦ βόρειου κλίτους πού τιμᾶται ἡ Ἁγία Τριάς ἱστορήθησαν μορφὲς τῶν ἀρχαίων Σοφῶν, ὅπως τοῦ Ἀριστοτέλη πού γράφει στὴν δέτα (εἰλητήριο) πού κρατεῖ «Ἀκάματα φύση Θεοῦ γέννηση ἐξ ἀνθρώπων γὰρ οὐσιούται λόγοι», στή δὲ τοῦ Πλουτάρχου γράφεται: «Πλὴν ἐγὼ καταγγέλλω ἐν τριῶν ἓνα μόνον ὑμῆμεδοντα Θεόν».

Αἱ ἀγιογραφίες εἶναι ἔργο τῆς Σχολῆς Καπεσοβιτῶν πού ἔχουν κοσμήσει μεγάλο ἀριθμὸ ἐκκλησιῶν σ' ὅλη τὴ χώρα. Ἀκολουθήσαν τὴ Βυζαντινὴ Παράδοση.

Μεγάλης ἀξίας εἶναι καὶ μερικὲς ἀπὸ τῆς φορητῆς εἰκόνες. Μερικὲς ἀπ' αὐτὲς εἶναι φερμένες ἀπὸ τὴ Ρωσία ὅπως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου πού κλάπηκε.

Ἡ ἐκκλησία χαρακτηρίστηκε σὰν ἱστορικὸ διατηρητέο μνημεῖο μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 63:14.11.61 πράξη τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου (ἀριθ. 35) 2-2-62 ΦΕΚ) χωρὶς ταυτόχρονα νὰ δοθεῖ σοβαρὴ ἐνίσχυση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κινδυνεύουν νὰ καταστραφθοῦν οἱ ἀγιογραφίες της. Τὸν κίνδυνο ἀπέφυγε χάρη τῆς οἰκονομικῆς ἐνίσχυσης τοῦ Ριζοεῖου Κληροδοτήματος μετὰ τὴν ἐπιτυχία πού εἴχαμε νὰ πάρουμε τὸ 35ο/ο τῶν ἐσόδων γιὰ ἔργα στὸ Ζαγόρι.

Ἀπὸ πολλὰ χρόνια λειτουργὸς τῆς εἶναι ὁ Παπάς - Τάκης Βουζοπλῆς, εἶναι παπὰς τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Ὁ Παπάς Τάκης μὲ ἐξοδὸ τοῦ τύπου βιβλίου μὲ τὸ ἱστορικὸ τῆς ἐκκλησίας μὲ τίτλο «Κεκερμενὸν Θησαυροῦ».

Εἶναι ἡ πρώτη φορά, πού βιβλίο τοῦ εἶδους αὐτοῦ ἐκδίδεται, χαρακτηριζόμενα μάλιστα ἀξιόλογα ἀπὸ ἐιδικούς κριτικούς.

Διὰ τὰ Διοικητικὸν Συμβούλιον
Ὁ Ἀντιπρόεδρος
ΚΩΝ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
Ὁ Γ. Γραμματεὺς
Ἀναστ. Προμηχεῖνης

ΦΡΙΞΟΥ ΤΓΙΟΒΑ: «Χρονικό της Δοβράς» (1856 - 1859), Γιάννινα 1981. Σελ. 128.

Πολύ χάρηκα το βιβλίο, που κυκλοφόρησε εδώ και λίγον καιρό με τον τίτλο: «Χρονικό της Δοβράς». Το «Χρονικό της Δοβράς», του ξακουσμένου και πολύπαθου αυτού χωριού του Ζαγορίου, αποτελεί έναν τετράχρονο αγώνα, που έκαναν κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας οι κάτοικοι της Δοβράς. Οι κάτοικοι όλου του χωριού αυτού, άντρες, γυναίκες, γέροντες, παιδιά, ξενητέμνοι και μη ξενητέμνοι Δοβριανίτες, για να υπερασπιστούν την ιδιοκτησία του τόπου τους, να τη διαφυλάξουν από τα άρπακτικά νύχια ενός παντοδύναμου τότε Τούρκου τσεφλικά. Το «Χρονικό» αυτό, δηλαδή το γραφτό κείμενο, που εξιστορεί λεπτομερικά την αντίσταση των κατοίκων της Δοβράς, το παρουσιάζει μ' έναν πολύ ενημερωτικό και κατατοπιστικό τρόπο ο εξορίστος Δοβριανίτης συνάδελφος κ. Φρίξος Τζιόβας.

Άρχικα πρέπει να θεωρηθεί σαν πολύ καλή συγκυρία, γιατί το παλιό αυτό γραφτό κείμενο έμεινε εδώ και πολλά χρόνια στα χέρια του μακαρίτη Δοβριανίτη Γιάννη Μπλάτζιου, που το αντίγραψε με πατριωτικό μεράκι και ύπομονη, κόνοντας για την αντίγραφη του 4 μήνες. Άν δεν είχε γίνει αυτή η αντίγραφη κι' επειδή το παλιό αυτό στοιχείο δεν υπάρχει πιά, καταλαβαίνουμε πόσο σημαντική βλάβη θα ήταν για τη Δοβρά και γενικά για όλο το Ζαγόρι το χάσιμο αυτού του στοιχείου. Διατηρώ την ταπεινή γνώμη και την έχω διατυπώσει πολλές φορές ως τώρα, πως έχει πολύ μεγάλη εθνική σημασία το να ξέρουμε όσο πιο πολλά μπορούμε για τους παλιούς μας πρόγονους. Αυτοί αποτελούν τις ρίζες μας. Έμεινε έμεινε ή συνεχιά τους. Είναι απαραίτητο να ξαναβλέπουμε κατά κάποιον τρόπο τη ζωή των παππούδων μας, όσο παλιά κι αν είναι αυτή. Περιέχει πολύτιμες ακατάλυτες αξίες. Από την άποψη αυτή το «Χρονικό» της Δοβράς είναι πραγματικός θησαυρός. Όταν το προσέξουμε καλά, θα διαπιστώσουμε πως αυτό περιέχει χρήσιμα στοιχεία της αφοροίσεως.

Αλλά πολύ πετυχημένη σύμπτωση πρέπει να θεωρηθεί, γιατί το χρονικό αυτό έπεσε στα χέρια του φωτισμένου πατριώτη μας κ. Φρίξου Τζιόβα. Με τη βοήθεια του πιστού που έχει μέσα του για την αξία των τετοιων στοιχείων, που αποτελούν την πιο πολύτιμη παραδοσιακή μας κληρονομιά, επεξεργάστηκε με πολύ επιστημονικό τρόπο και εύσυνειδησία, καταβάλλοντας πολλούς μόχθους και θυσίες το όλο θέμα, ώστε να αποτελεί αυτό ένα βιβλίο πολύ

διαφωτιστικό και διδακτικό από πολλές απόψεις. Πρωτότυπο στο είδος του.

Όπως παρουσιάζει ο κ. Τζιόβας το «Χρονικό» της Δοβράς, κατάλληλα επεξεργασμένο και όχι με ξηρό, τυπικό αφηγηματικό τρόπο, βοηθάει τον αναγνώστη στην κατανόηση της πραγματικότητας της ταραγμένης εποχής του περασμένου αιώνα, που ήμασταν σκλαβωμένοι στους Τούρκους. Τα πολύτιμα επεξηγηματικά στοιχεία, τα σχεδιαγράμματα, οι φωτογραφίες, τα λεξιλόγια και η παράθεση στοιχείων από αρχαία κείμενα κατατοπίζουν τον αναγνώστη να καταλάβει ιστορικά την κοινωνική συγκρότηση της Δοβράς, το φιλελεύθερο και αγωνιστικό πνεύμα των κατοίκων της Δοβράς, καθώς και την ανώτερη πνευματική και πολιτιστική στάση, που χαρακτήριζε από τα παλιότερα ακόμα χρόνια τη Δοβρά. Άν δεν παρουσιάζονταν το χρονικό αυτό με συσχέτιση των στοιχείων, που μας δίνει ο κ. Τζιόβας, καθώς είναι αυτόνομο, δεν θα αποτελούσε αυτό τόσο πολύτιμο ντοκουμέντο για την ιστορία της Δοβράς.

Δέν μπορώ όμως να μη σημειώσω εδώ πως σημαντικός συντελεστής για να ιδεί το φως της δημοσιότητας το υπέροχο αυτό βιβλίο υπήρξε και η πατριωτική χειρονομία του εκλεκτού τέκνου της Δοβράς κ. Κώστα Γκωλέτη, που διάθεσε τα οικονομικά μέσα για το σκοπό αυτό.

Άπευθύνοντας στους παραπάνω φίλους συμπατριώτες τα θερμά μου συγχαρητήρια, νομίζω πως πρέπει να σημειώσω εδώ και μερικές γενικότερες ως προς το Ζαγόρι διαπιστώσεις και κρίσεις γύρω από το θέμα του «Χρονικού» της Δοβράς. Άπ' αυτό μπορούμε να δειχθούμε στην πεποίθηση πως στα χέρια διαφόρων πατριωτών μας Ζαγορίσιων βρίσκονται ακόμα πολύτιμα παλιά έγγραφα, πολύ χρήσιμα για τη διαφώτιση της ιστορίας του Ζαγορίου. Άκόμα άπ' αυτό το Χρονικό της Δοβράς πρέπει να συμπεράνουμε πως το Έλληνικό Δημόσιο δεν έχει δικιο, που δε φρόντισε να καταρτίσουν ακόμα τα σχετικά επίσημα κτηματολόγια στα χωριά του Ζαγορίου για την κατοχύρωση της ατομικής ιδιοκτησίας. Το Χρονικό της Δοβράς φωνάζει μεγαλόφωνα (κατά το Ι. Λαμπριδίου) πως το «τιμαλφότερο» πράγμα για μας τους Ζαγορίσιους αποτελεί η άτομική μας ιδιοκτησία. Για το λόγο αυτό οι ήρωες Δοβριανίτες αγωνίστηκαν ενάντια στο Τζελάλ Μπέη και δέν τον ά-

Άπό την κίνηση του διδλίου

ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ: «ΜΠΑΓΙΑ» βιβλίο Β'

Ο άκαταπόνητος έρευνητής και μελετητής της ιστορίας του Ζαγορίου, λαογράφος και συγγραφέας κ. Κώστας Λαζαρίδης, έκκυκλοφόρησε το δεύτερο βιβλίο, με συμπληρωματικά στοιχεία για την ιστορία του χωριού «Μπάγια» (τώρα «Κηποι».) που το χαρακτηρίζει πρωτεύουσα του Ζαγορίου. Όπως και το πρώτο, που έκδόθηκε το 1975, έτσι και το δεύτερο έχουν έντοναχθεί στη σειρά «Μικρή Ζαγορία Βιβλιοθήκη» της οποίας δημιουργός είναι ο κ. Λαζαρίδης. Τη χρηματοδότηση της έκδοσης και των δυο βιβλίων πρόσφερε ένας εκλεκτός Ζαγορίσιος, ο άειμνηστος Χριστ. Καλλιδής, στοργικό τέκνο της Μπάγιας.

Είχα την τύχη να τον γνωρίσω προσωπικά στη Διοίκηση της Ένώσεως Ζαγορίσιων. Και τον ξεχώρισα χωρίς δυσκολία από την πρώτη μέρα της γνωριμίας. Χαρακτηριστικό διακριτικό του: η αθόρυβη και σεμνόπρεπη γενναϊοδωρία. Όμως εκείνο που έντυπωσίαζε περισσότερο ήταν η συμπεριφορά του, γεμάτη ευγένεια και ήθος. Έκεινο που άναζητούμε επίμονα και που το χαρακτηρίζουμε με τον άπλο μά σημαντικό όρο άκωνυγή».

Έξνος προς τις μικρότητες και τις κενοδοξίες, που έπηρεάζουν ή και συνοδεύουν κάποτε τις πιο καλές προθέσεις, έμεινε άτρωτος στη διαφθοροποιό γοητεία των καθε είδους «οφθαλμών». Μετείχε της Διοικήσεως της Ένώσεως των Ζαγορίσιων, με την τίμια πρόθεση να βοηθήσει στην επίλυση των προβλημάτων του Ζαγορίου, άδιαφορώντας για κάθε είδους διακρίσεις.

Το εξετήρησα ιδιαίτερα, γιατί η πείρα με είχε διδάξει πόσο σπάνιο είναι αυτό το φαινόμενο στις ανθρώπινες εκδηλώσεις.

Με αυτή την ευκαιρία δέν μπορώ να λημονήσω πόσον είχαν ξεγεληθεί ο τόσο ευγενικός και μελιχλιός αυτός χαρκτηρήρας, κατά του συντάκτη «Αθηναϊκής εφημερίδας, που όταν είχαν έπισκεφθεί τα Γιάννινα, άπληροφρόνητος είχε γράψει κάποιες χτυπητές άνακριβείες. Δέν μπορώ επισης να λημονήσω ότι και όταν έμαθε τον έμνημό της Έκκλησίας

φησαν να τους άρπάξει τις ιδιοκτησίες τους. Το Έλληνικό Κράτος έχει υποχρέωση να τις σεβαστεί.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

του χωριού μας Έλση, προσφέρθηκε οικειοθελώς να ένισχύσει τον άνα για την άνοικοδόμησή της. Το άνέφερα στους άρμόδιους του έθνους, δέν ξέρω όμως αν χρησιμοποιήσα την ευγενική του προσφορά, που ήταν η καλύτερη βεβαίωση της προσηλωσεως του στο έθνος της ευποιίας, που είχε τόσο παλιά παράδοση στον τόπο μας.

Η χρηματοδότηση της έκδοσης της μονογραφίας της γενεάρας που ξεκινούσε από αυτή την προσήλωση προς την παράδοση.

Για την προέλευση και την άναγένια του όρου «Μπάγια» γράφει άκριτικά ο κ. Λαζαρίδης. Όπως θυμάμαι όμως υπάρχει και κάποια άλλη έκδοχή.

Πρίν από μισόν αιώνα περίπου ο Ρουμάνος καθηγητής Παπακώστα (Κουτσοβλαχικής προέλευσεως) είχε δημοσιεύσει στη «Ρουμάνο - Μακεδονική» έπιθεώρηση που έκδιδαν τότε στο Βουκουρέστι από ρουμάνοι, ότι, όπως άποδεικνύεται από τις ένομοσίες των χωριών «Σκαμνέλι» ρουμανικά «SCAUNEL» - σκαμνέλι «Μπάγια» - «BAIE» - λεκάνη λουτρού (άνέφερε ίσως και άλλα) το Ζαγόρι έχει κατοικηθεί από τους Κουτσοβλάχους που έδωσαν στα μισιά όνομασίες σύμφωνα με τους ένογραφικούς τους σχηματισμούς.

Στους ίσχυρισμούς αυτούς άπάντησε τότε ο άείμνηστος Γυμνασιάρχης Χρήστος Σούλης στο «Έπικριτικό Χρονικό». Δέν μπορώ να προσάψω την ήμερομηνία. Καλό θα ήταν να έρευνήθουν τα τεύχη της περόδου 1929 - 1933.

Όπως και το πρώτο έτσι και το δεύτερο βιβλίο «Μπάγια», έμπιστομένο με πολλές φωτογραφίες, περιέχει πλούσιες και ένδιαφέρουσες πληροφορίες για την εξέλιξη αυτού του χωριού, για τους πνευματικούς του εκπροσώπους, για τις άμοιρες δραστηριότητες των κατοίκων, με τις σχέσεις με το γειτονικό Κουκούλι και για διάφορα άλλα θέματα που γάλου αυτού χωριού που δικαιοχαρακτηρίζεται ως πρωτεύουσα του Ζαγορίου.

Ο συγγραφέας δε αυτών των δυο βιβλίων ύπόκειται να ολοκληρώσει το έργο του με ένα τρίτο βιβλίο, με τα λαογραφικά της Μπάγιας. Δέν υπάρχει άμφιβολία ότι θα είναι ένδιαφέρον. Ο κ. Κώστας Λαζαρίδης πιστεύει και τιμά αυτή την ιδιότητα. Και προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στο Ζαγόρι και στην Έλληνική Λογογραφία.

Η φήμη και η έκτιμηση που έφισε του άξίζουν.

Άλκης Μυρσίνης - Μάνος

Άπό την κίνηση του διδλίου

ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ: «Α ν α δ ρ ο μ ή» (Διηγήματα) Γιάννινα 1981.

Η προσφορά του κ. Γ. Νικολαΐδη στην Έλληνική Γραμματολογία άρχ από χρόνια περιβληθεί με ζηλευτή έκτιμηση από τους ειδικούς πνευματικούς κύκλους της πατρίδας μας. Γι' αυτό και θεωρώ περιττό να παρουσιάσω στο Έπικριτικό άναγνωστικό κοινό τον πατριώτη μας (άπό τη Βίτσα) αυτόν πνευματικό άνδρα.

Εδώ και κάμποσον καιρό είδε το φως της δημοσιότητας το με τον παραπάνω τίτλο καινούργιο βιβλίο του κ. Νικολαΐδη. Το βιβλίο αυτό περιλαμβάνει μέσα στις 114 σελίδες διηγήματα του συγγραφέα και ένα άπόσπασμα από τη βιογραφία του με τίτλο: «Ο φόβος».

Τα διηγήματα αυτά του κ. Νικολαΐδη, άνάλογα με το περιεχόμενό τους ανήκουν σε διάφορες κατηγορίες. Μπορούν να χαρακτηριστούν σαν κοινωνικά, ιστορικά, περιγραφικά, έθνικά κλπ. Έκεινο που έχει σημασία είναι πως ο άναγνώστης με το διάβασμα αυτού του βιβλίου διαπιστώνει πως όλα τα διηγήματα είναι πολύ καλά γραμμένα. Όποιο κι άν διαβάσει άπ' αυτά το βρίσκει πως συγκεντρώνει με το παραπάνω όλα τα γνωρίσματα που συνιστούν, κατά τους ειδικούς, το καλό, το πετυχημένο διήγημα.

Ο άναγνώστης που θα πάρει στα χέρια του αυτό το βιβλίο άνακαλύπτει πως τα διηγήματα αυτά τα διακρίνει κάποιο έξοιροτο συγγραφικό ύφος. Άπό όποια άποψη κι άν εξετάσει τα διηγήματα του κ. Νικολαΐδη, ήτοι από άποψη περιεχομένου, λογοτεχνικής χάρις και έσωτερικής δομής, το βρίσκει πολύ πετυχημένο. Παρουσιάζουν αυτά πλούτο από άποψη πολιτικών, εθνικών, πολιτιστικών, κοινωνικών και ιστορικών στοιχείων, που γεγονότων που έχουν άυτά εξαιρετικό ένδιαφέρον. Είναι άπό τα διηγήματα, που ποτέ δέν κουράζουν τον αναγνώστη. Άντίθετα τον ευχαριστούν, τον διδάσκουν.

Είμαι ύποχρεωμένος να σημειώσω, πως μεγάλη άξια παρουσιάζει και το αυτοβιογραφικό άπόσπασμα, που άναγνώστης στα διηγήματα με τίτλο: «Ο φόβος». Για μας τους κάπως ήλικωμένους Ζαγορίσιους το μέρος αυτό του βιβλίου παρουσιάζει κάποιο ιδιαίτερο ένδιαφέρον, γιατί μας μεταφέρει σε μια πολύ τραγική περίοδο, που πέρασε το Ζαγόρι μας έδώ και 55-60 χρόνια. Το άπόσπασμα αυτό της αυτοβιογραφίας του συγγραφέα άναφέρεται στην ταρα-

μένη άπο άποψη δημοσίας άσφαλειας εποχή στον τόπο μας, που καθόλου δέν τιμάει την εθνική μας ύπόσταση από άποψη έσωτερικής γαλήνης. Άναφέρεται αυτό το άπόσπασμα της βιβλιογραφίας του στα χρόνια, που η ληστοκρατία στο Ζαγόρι με τα πολλά και ποικίλα ληστρικά γεγονότα άφησε άφθονο και άνεξίτηλο δεινά, χωρίς γι' αυτά να είναι ύπαίτιοι οι δυστυχημένοι κάτοικοι του Ζαγορίου, άλλα άλλοι παράγοντες κατά κύριο λόγο έξω άπ' αυτό. Πάντως τα δυσάρεστα γεγονότα αυτής της εποχής άς μη νομίστει πως δέν είχαν δυσάρεστες συνέπειες στην ίσχετικά με την έρήμωση του Ζαγορίου. Γι' αυτό σημειώνω και πάλι πως είναι μεγάλη ιστορική σημασία τα όσα γράφει ο συγγραφέας κ. Νικολαΐδης στο τμήμα αυτό του βιβλίου του. Καλά θα ήταν να ιδούν το φως της δημοσιότητας όλοκληρωμένα και πιο συγκεκριμένα όλα τα σκεπτικά ιστορικά στοιχεία εκείνης της εποχής από το 1919 περίπου ως τα 1933. Έτσι θα μπορούσε να γραφτεί κάποτε σωστά και καθώς πρέπει η ιστορία του τόπου μας. Ο κ. Νικολαΐδης με τα όσα γράφει μόνο μερικές νύξεις μόνι, δίνει. Κατά τη γνώμη μου χρειάζεται να βρεθεί κάποιος που να ολοκληρώσει το σημαντικό αυτό κομμάτι της ιστορίας του Ζαγορίου.

Σφίγγω πολύ θερμά το χέρι του εκλεκτού πατριώτη και φίλου συγγραφέα και για το βιβλίο του αυτό, που το χαρακτηρίζει πολύτιμη προσφορά στη βιβλιογραφία του τόπου μας. ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΠΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Άγαπητοί συμπατριώτες, Στο φύλλο 43 του περασμένου μήνα της Έφημερίδας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ μας», δημοσιεύεται σημείωμα του άγαπητού κ. Λάκη Ντιναλέξη, που κάνει λόγο για τα έργα που έγιναν και συνεχίζονται να γίνονται στο Καπέσοβο.

Βρέθηκε, επιτέλους, και κάποιος να κάνει λόγο για κάτι σημαντικό και πρωτόγνωρο που παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια — θύελλα από τη μεταπολίτευση — στο πανέμορφο χωριό μας το Καπέσοβο! Θά μου επιτρέψει όμως ο άγαπητός Λάκης να κάνω μια συμπλήρωση γενικότερη και μερικότερη, άλλα και μια διόρθωση:

α) Στα έργα, που άναφέρονται στο σημείωμά του, πρέπει να προστεθεί σαν έργο — με έξοδα του Κληροδοτήματος — η τοιμεντόστροση μεγάλου κομματιού του άμμοιού δρόμου προς την Πλατεία

ΖΑΓΟΡΙΣΙΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

"ΧΑΒΟΣ - ΜΠΟΚΟΒΟ"

Άνέστη περνούσε, πάνω άπ' το Ζαγόρι μας, η Φύση, κι' έρχινε όμορφίες, μέσα άπ' ένα σακί που κουβαλούσε μαζί της.

Μά σαν περνούσε άνάμεσα, άπ' τόν Τσεπελοβίτικο και το Σκαμνελίτικο λόγγο, σχίστηκε, ανεπάντεχα, τούτο το σακί κι' ότι ήταν μέσα, κι' ήταν άμέτρητα, χύθηκαν σε τούτο το φοράγγι.

Και τί δέν ήταν μέσα, βράχια και γκρεμοί. Έλάτια, πέυκα κι' όξυες. Άρκουδοπούρναρα και βαλανιόδες, Φραζιά, σκλήθρα και κρανίες. Κισσαρια και χιλιδρονιές. Λοής, λοής κρίνα κι' άγριοιλούουδα και χορταρικά.

Κι' όλα τούτα βλάστησαν και μεγάλωσαν και έθρεψαν, μία και δε μπορούσε ο άνθρωπος, να φτάσει ως εκεί και να εκμεταλλευτεί, τούτο τον πλούτο, γιατί ήταν άπρόσιτος.

Κι' έμεινε παρθένο, ολότρεπα παρθένο, τούτο το λαγκάδι, που το είπαν, κατοσταριές χρόνια πριν. «ΧΑΒΟ» Και βρήκαν καταφυγή σ' αυτό, Ζαρκάδια κι' άγροόγδια. Γουρούνια, και λαγού κι' άλπες. Κουνάβια και βιρβιρίτσες, πέρδικες και λοής λοής άλλα ζούδια και πουλιά.

Περαστικοί είναι οι λύκοι, μά μόνιμες οι άρκουδες. Και σαν ο χινόπωρος προχωρήσει, τούτο το θαυμαστό βλαστολόγημα της φύσης, παίρνει άμέτρητα χρώματα σε συνδυασμούς κόκκινου και κίτρινου και πορτοκαλιού και πράσινου. Και μεταβάλλεται όλο τούτο το δέντρομα, σ' ένα θαυμαστό φυσικό έμπρησ, σ' ένα όργιο χρωμάτων κι όμορφίας.

Και δεξιά και ζερβιά οι δυο δασωμένες κορφές, ο «Κοζιάκος» κι' η «Κούστα», με τους πελώριους γκρεμούς των και το άπέραντο βραχονόζωμα. Σαν πέτρινοι γίγαντες, σαν πατέρας και μάνα φυλάττει ζηλότυπα, μπρος στο χάος.

Κι' έγινε... Κι' ένας που πήγε μία φορά, θά έρωσάτη, γιατί είναι τόσο άπιαστα προκλητικό το θέαμα.

Διακόσια μέτρα απέχει όλο κι όλο άπ' τη δημοσία. Η φύση έφκασε τούτη τη μοναδική, στο Ζαγόρι μας, όμορφη, για να τη χρίονται οι άνθρωποι...

Δέν είναι δύσκολη η αξιοποίησή της και πιστεύω πως σύντομα θα γίνει γνωστή, μία και το Σκαμνέλι θα ένδιαφερθεί, ως με συγχώρηση, ύστερα από την υπόδειξη μου...

Τσεπέλοβο, Οκτώβρης 1981
Ε.Γ.

τούτη την άπίθανη, τη μοναδική, τη θεία όμορφη.

Κι' όταν ο χειμώνας φτάσει, με τις χιονιές, τ' άνεμοσούρια και τα κρουσταλλά, άστραφτερή είναι η όμορφιά τούτου του δρυμού, με τα χιονοσταλάστα δέντρα και την άπόλυτη γαλήνη, γιατί όλα λουφάζουν, όλα σωπαίνουν, όλα κοιμούνται...

Την άνοιξη τούτος ο «Χάβος» ζωντανεύει, ύστερα από το χειμωνάτικο λήθαργο, κι' άνθίζει κι' όμορφοφαίνει...

Δέν νομίζω πως στον τόπο μας υπάρχει κάτι παρόμοιο. Όμως, άν κι' άπόλυτα προσιτή, η θέα τούτης της έκπληκτικής λαγκαδιάς, από τη θέση «ΜΠΟΚΟΒΟ» του Σκαμνελίτικου δάσους, σχεδόν οι πολλοί, που περνούν δίπλα της, δέν την είδαν, δε τη χάρηκαν, δέν τη ξέρουν.

Δέ μπορώ να καταλάβω, πως ο φίλτατος Πρόεδρος του Σκαμνελιού, ο Γραμματικός, ο Κλητήρας, το Κοινοτικό Συμβούλιο, μά κι' όλοι οι Σκαμνελιώτες, δε μπόρεσαν τούτο το «Μέλαινα δρυμό», να τον βγάλουν άπ' την άφάνεια, να τον κάνουν γνωστό, προσίτο, να τον αξιοποιήσουν.

Δέ χρειάζονται και πολλά πράγματα γι' αυτό. Με λίγα χρήματα και με πολλή και καλή θέληση, μπορεί να γίνει γνωστό το «ΜΠΟΚΟΒΟ». Δίπλα στο δρόμο, από το Σκαμνέλι προς τη Λά'στα είναι.

Μία έπιγραφή και λίγα λόγια, μία δόξασημονση με χρωματισμένα σανιδένια βέλη, καρφωμένα στους κορμούς των έλατων, λίγο σπάσιμο του βράχου, για ν' ανεβαίνει ο τουρίστας εύκολα στο βράχιο μπαλκόνι, δίπλα στην πελώρια «μουρταίνα», ένα, έξι, ένα μπαγκάκι, ένα έξιλινο στέρο στήθιας, για να νοιώθει άνετα κανένας, μπρος στο χάος.

Κι' έγινε... Κι' ένας που πήγε μία φορά, θά έρωσάτη, γιατί είναι τόσο άπιαστα προκλητικό το θέαμα.

Διακόσια μέτρα απέχει όλο κι όλο άπ' τη δημοσία. Η φύση έφκασε τούτη τη μοναδική, στο Ζαγόρι μας, όμορφη, για να τη χρίονται οι άνθρωποι...

Δέν είναι δύσκολη η αξιοποίησή της και πιστεύω πως σύντομα θα γίνει γνωστή, μία και το Σκαμνέλι θα ένδιαφερθεί, ως με συγχώρηση, ύστερα από την υπόδειξη μου...

Τσεπέλοβο, Οκτώβρης 1981
Ε.Γ.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο φύλλο μας σε στήλη «Νέα των Ασπαγγέλων», ο δαίμονας του τυπογραφείου έβαλε την ούριστα του και μετέθεσε το ζωγράφο - χαρακτή κ. Βασίλη Καζάκο άπό τη Σχολή Καλών Τεχνών — όπου ύπηρετεί σαν Βοηθός Καθηγητή — στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μᾶς

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ • ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ •

Ἄδικα παράπονα

Πρὸς
τὴν Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ καὶ
τὸν Ἐκδότη τῆς ἐφημερίδος
«τὸ Ζαγόρι μᾶς».

Ἡ ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι μᾶς» περ-
πατᾷ τὸν 40 χρόνο τῆς κυκλοφορίας
της. Εὐχόμαστε νὰ τὰ ἐκτοστή-
σῃ.

Ἐκείνο ὅμως πού ἐχῶ νὰ ἐπισημ-
νώσω εἶναι ὅτι ἀκόμα τὴν κοτορφώ-
σε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ καλοῦπι
τὸ λαογραφικὸ γιὰ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ
στοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς ζωῆς τοῦ
Ζαγορίου καὶ προπαντὸς στὸν τομέα
«Α ν ἄ π τ υ ξ η». Καλὸ εἶναι τὸ
χθὲς ἀλλὰ πῶς καλὸ εἶναι τὸ σήμε-
ρα καὶ πῶς καλύτερο τὸ αὔριο.

Ἡ ζωὴ δὲν συντηρεῖται μὲ τὸ
χθὲς. Πέρνει διδάγματα μόνο. Ἡ ζωὴ
εἶναι τὸ σήμερα τὸ αὔριο. Αὐτὸ δὲν
τὸ κατάλαβε ἡ δὲν θέλει νὰ τὸ κα-
ταλάβῃ ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς.
Γιὰ μὲν καὶ γιὰ πολλοὺς Ζαγορίσι-
οὺς ἡ ἐφημερίδα θὰ πρέπει νὰ εἶναι
τὸ ὄργανο προβολῆς τῶν κατ'ὶν
προβλημάτων τοῦ Ζαγορίου γιὰ τὰ
ὁποῖα συνεχῶς κάθε μέρα νὰ ζητᾷ
τὴν ἐπίλυσιν των. Μήπως τὸ Ζαγόρι
δὲν ἔχει κατὰ προβλήματα ἐπιβίω-
σεως; Ὁδικο, πυροπαθείς, παραδο-
σιακὰ, τουριστικὴ ἀνάπτυξη, ἄκμε-
τάλεια τῶν δασῶν βιομηχανικά,
κτηνοτροφία, δροκοκομία, διάσωση
τῶν ἐκκλησιῶν καὶ γεφυριῶν, σχολεῖα
κληροδοτήματα καὶ ἄλλα πολλά. Γιὰ
τὰ θέματα αὐτὰ δὲν βλέπομε τίποτε
τὸ οὐσιαστικὸ ἀπὸ πλευρᾶς παρο-
υσίας ἐκ μέρους τῆς ἐφημερίδος.

Θὰ ἦταν προτιμότερο ἡ συντακ-
τικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ὁ ἐκδότης τῆς νὰ
μᾶς τὸ πει καθαρὰ καὶ ξεστόμα ὅτι
ἡ ἐφημερίδα περιορίζεται μοναχὰ
στὸν λαογραφικὸ τομέα γιὰ νὰ τὸ
ξέρουμε καὶ μεις ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλες
κρατικές ὑπηρεσίες κ.τ.λ.

Πολλὲς περιοχές ἐκδίδουν ἐντυπα
καὶ ἐφημερίδες ὅλες πρωταρχικὸ σκο-
πὸ καὶ ἐπιδίωξη ἔχουν τὴν ἀνάπτυ-
ξιν καὶ μετὰ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἐμεῖς μὲ
τὴν ἐφημερίδα μᾶς πού υποτίθεται
εἶναι ὄργανο τοῦ Ζαγορίου καὶ προ-
βάλλει τὰ θέματα τοῦ περιοριστῆκα-
μενὸς τὸ παρελθόν καὶ ἀγνοοῦμε τὴν
σκληρὴν πραγματικότητα τοῦ σήμε-
ρα καὶ τοῦ αὔριο.

Ὅλες οἱ περιοχές προχωροῦν στὸν
τομέα ἀναπτύξεως καὶ ἐμεῖς ἀνασά-
με τὰ περασμένα μεγαλεῖα.

Ὅχι κύριοι. Μὲ τὴν τακτικὴ αὐτὴ
προσφέρτε ὅχι καλὴ ὑπηρεσία στὸ
Ζαγόρι γι' αὐτὸ ἡ ἀλλάξετε τακτι-
κὴ ἢ διευκρινήστε τὴ θέση καὶ τὸ
σκοπὸ τῆς ἐφημερίδος σας.

Δὲν πρέπει νὰ χαθῶν καὶ ἄλλα
χρόνια, φθάνουν αὐτὰ πού χάθηκαν.
Ἄν ἔχω ἄδικο δέχομαι κριτικὴ.

Ζητῶ συγγνώμην ἀν οἱ ἐκφράσεις
μου εἶναι σκληρές.

Γιάννινα 5-11-81

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Κ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ

★

Σ.Σ.: Ὁ κ. Σ. Στεργιάδης δὲν μᾶς
διαβάζει μὲ προσοχὴ.

Τὰ θέματα πού γράφει ἔχουν κατ'
ἐπανάληψιν ἀναφερθεῖ καὶ προβληθεῖ.
Δὲν ἔχουμε συνεργασία πού νὰ
λάβουμε καὶ νὰ μὴν τὴν δημοσιεύσα-
με ἀκόμη καὶ τοῦ κ. Σ. Στεργιάδη,
ἀκολουθώντας τὴς ἀρχὲς τῆς ἐφημε-
ρίδας: Νὰ μὴν ἔχει δημοσιευθεῖ σὲ
ἄλλα ἐντυπα, νὰ μὴν ὑπερβαίνει τὴς
δυνατότητες τοῦ χώρου τῆς ἐφημε-
ρίδας, νὰ εἶναι σύγχρονη καὶ ὄχι
γραμμὴν πρὸ ἐτῶν.

Τοῦ κ. Σ. Στεργιάδη, σάν προέδρου
τοῦ Κέντρου Ἑρευνῶν Ζαγορίου καὶ
μέλους τοῦ Δ.Σ. (Γενικὸς Γραμματέ-
ας) τοῦ Πολιτιστικοῦ Συνδέσμου
Ζαγορίσιων, δὲν θὰ τοῦ διαφεύγει
ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ προβολὴ τῶν θεμά-
των μόνον ἀπὸ τὴς ἐφημερίδας, χρει-
άζεται καὶ ἀνάλογη δραστηριότητα
ἀπὸ τὴς ὁργανώσεως, πού δυστυχῶς
δὲν ὑπάρχει στὰ Γιάννινα. Ἡ δὲν
τὴν γνωρίζουμε.

Καὶ ἂς πούμε τώρα καὶ μεις τὰ
δικὰ μᾶς, σάν ἐφημερίδα καὶ σάν
Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ:

Δὲν δημοσιεύσαμε, καὶ κατ' ἐπα-
νάληψιν μάλιστα, ἐργασίες διακεκρι-
μένων Ζαγορίσιων σχετικὰ μὲ τὸ πα-
ρόν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ζαγορίου:
γιὰ τὰ δάση, τοὺς δρόμους τοῦ γιὰ
τὴ συντήρηση ἐκκλησιῶν, γεφυριῶν
καὶ τῶν ἄλλων μνημείων, γιὰ τὰ πα-
ραδοσιακά, τὴν τουριστικὴ ἀνάπτυ-
ξιν γιὰ τὰ κληροδοτήματα. Γιὰ τὸν
τρόπο πού μποροῦν νὰ δημιουργη-
θοῦν καὶ βρεθοῦν δουλειές στὸ Ζα-
γόρι μᾶς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού
μένουν ἐκεῖ κ.ά;

Δὲν δημοσιεύσαμε τὴς ἀπόψεις τῶν
Ζαγορίσιων ὁργανώσεων ἐδῶ, στὴν
Ἀθήνα καὶ στὴ Θεσ/νίκη;

Πῶς εἶναι δυνατόν, διερρωτόμαστε,
νὰ θέλει ὁ κ. Σ. Στεργιάδης νὰ μᾶς
παρουσιάσει ὅτι ἐργαζόμεστε μόνο
γιὰ τὴ συλλογὴ λαογραφικοῦ υἱ-
κού, πού καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο.
Γιὰτὶ ὅπως τοῦ τὸ ξανάπομε εἶναι
ἐνὰ κομμάτι ἀπὸ τὴς ριζὲς μᾶς καὶ
μόνο αὐτὲς μποροῦμε νὰ δημιουρ-
γήσουμε καὶ νὰ οἰκοδομήσουμε.

Δὲν εἶναι σωστὲς λοιπὸν —καὶ τὸ
λέμε— οἱ ἐπικρίσεις τοῦ κ. Σ. Στερ-
γιάδη.

Ἐδῶ σταματᾶμε καὶ περιμένουμε
κρίσεις καὶ ἄλλων ἀναγνωστῶν καὶ
φίλων μᾶς σχετικὰ μὲ τὸ θέμα πού
θέτει ὁ κ. Σ. Στεργιάδης. Ἐστὼ καὶ
ἀντίθετες μὲ τὴς δικὲς μᾶς.

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ • ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ •

Ἐπιστολὴ παραπονιάρικη

Τὴ δημοσιεύουμε ὅπως εἶναι μὲ τὴ
σύνταξιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν της.
Ἀγαπητὴ ἐφημερίδα Τὸ Ζαγόρι,

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπὸ τὸ Ζαγόρι πού
καὶ ἐγὼ γεννήθηκα καὶ ἔζησα 50 χρό-
νια καὶ τὸ διάβασα τώρα πού ἦρθα
ἀπὸ τὴν ξενιτειὰ μου φάνηκε παρά-
δοξο πῶς ἀφέρθηται τὰ χωριά Λάι-
στο, Ἠλιοχώρη (Δοβρίνοβω) καὶ
Βρυσοχώρη (Λεσενίτσα) Βωβούσσα
πού ἦταν στὴν Ἐπαρχία Ζαγορίου.
Ἡ ἐπειδὴ εἴμεθα βλάχοι καὶ δὲν μᾶς
γράφουν θὰ ἴσασταν οὐτε στὸ
Σκαμνέλι οὐτε στὸ Τσεπέλοβο οὐτε
στοὺς Κήπους ἀλλὰ θὰ φεύγαταν
γιὰ τὸ Ἰωάννινα ὅπως φύγαταν καὶ
μὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμο. Σὰς τὰ γρά-
φω ὅλα αὐτὰ γιὰτὶ μὲ πιάνει τὸ πα-
ράπονο ὅτι παραμερίζεται τὰ Βλα-
χο Ζάγορα καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν Μονα-
στήρια ἀρχαῖα ἀπὸ τὸ 1750 καὶ πά-
νω μὲ διάφορες εἰκόνας καὶ μὲ διά-
φορα κειμήλια ὅπως τὸ μοναστήρι
τοῦ Ἠλιοχωρίου Παναγία, τὸ Μονα-
στήρι Ἁγία Τριάδα Παλαιοχωρίου

καὶ ἄλλα. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
ἐμφύλιον πόλεμο, ἀπὸ τὸν πόλεμον
καὶ τὸν πόλεμον τῆς παι-
δικῆς ψυχῆς, ὅσο αὐτὴ τοῦ Πολι-
τιστικοῦ Συλλόγου Βίτσας, πού
πρόσφατα καὶ χάριν ὀρεκτικῶν ἔν-
θετων νέων, ἀνασύνταξε τὴς κα-
ρῆς καὶ τοῦ δικῆς τοῦ παρόν
στὸ ἐγερτήριο τοῦ τόπου μᾶς.

Ἐτοίμοι ὁργανώθηκαν, ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Μετὰ τιμὴς σὰς χερσίν.

Σημείωση συντάξεως:

Ἀγαπητὴ συμπατριώτη,

Ἡ ἐφημερίδα μᾶς δὲν χωριὰ
στὴν κατηγορίαν. Γράφουμε ὅ-
μως, ὅταν μᾶς στέλνουν συνεργα-
σίαι χωριανοί, γιὰ τὸ χωριὸ τους
ὅλα τὰ χωριά.

Γιὰτὶ πῶς θὰ γράψουμε π.χ. μὲ
τὴς ἀνάγκες, τὰ αἰτήματα, τὰ πα-
ράπονα τῶν Ἠλιοχωρίων ὅταν αὐ-
τοὶ δὲν μᾶς τὰ γράφουν ἢ ἀπὸ
δὲν μᾶς τὰ λένε, ὅπως ἔκαναν τοῦ-
το;

Ὅσοι συμπατριῶτες στέλνουν τὴ
συνεργασία τους, τὴ δημοσιεύουμε.
Παρατηρεῖται βέβαια κάποια διαφο-
ρὰ πού πού ὅχι γιὰ τὰ χωριά πού
νὰ ἀμύνουν τὰ αὐτοκίνητά τους στὰ
Γιάννινα νὰ πᾶνε νὰ δοῦνε τὸ χω-
ριὰ τους αὐτὸ εἶναι ἐλευθέρων πρῶ-
των πού δὲν γράφεται γιὰ ὅλα τὰ
ζητήματα καὶ τῆς ἀνάγκες τῶν χω-
ριῶν αὐτῶν. Τώρα ἐρχεται ὁ χειμῶ-
νας πῶς θὰ ζήσουν αὐτοὶ οἱ ἀνθρώ-
ποι χωρὶς δρόμο χωρὶς τηλεφῶνα ὅ-
πως ζοῦσαν τὰ παλιὰ χρόνια, ὅμως
τότε κάναμε τὴν οἰκονομία μᾶς καὶ
βγάναμε τὸ Μάρτη μῆνα ἐκεῖ ὑπῆρ-
χαν καὶ παλαιὰ μπακαλίδες καὶ ἀπο-
θηκιάζαν καὶ βρῦσκαμε καὶ σιτάρη
καὶ λάδι καὶ ζάχαρη καὶ ἀπὸ τὰ ἄλ-
λα καὶ περνούσαμε. Ὅμως τώρα δὲν

ὑπάρχουν τέτοιου εἴδους παντο-
πώρια καὶ βόνα μὴ τὰ ξεχνᾶτε τὰ χω-
ριὰ διότι στὸν Πόλεμο 40—41 τὸ
Ζαγόρι δὲν εἶδε τίποτε. Ἦταν ὁ
Βρυσοχώρητες πού φώρτωναν τὰ
κάσες μὲ τὰ φαίγια καὶ τὰ θηρά-
ματα στὴν Τζουγκάλα καὶ μὴ μὴν
ψυμῇ μὲ τοὺς στρατιώτες καὶ ἀπὸ
μεταφέρανε τοὺς τραυματίες στὸ
Σκαμνέλι γιὰ προυθίσθουν στὰ Ἰω-
άννινα. Γον) Καὶ τώρα βλάπτει τὸ
Ζαγόρι μᾶς καὶ τὰ Βλαχοζάγορα ὁ
δεύτερος πόλεμος.

Ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ πατριῶτες,
θέλετε γράψετε αὐτὰ τὰ λόγια στὴν
ἐφημερίδα τὸ Ζαγόρι ὅταν νὰ τὰ
ἀβᾶσω ὅσο εἶμαι ζωντανός.

Μετ' ἐκτιμῆσεως

Ἐνας Ζαγορίσιος Βλάχος

Υ.Γ.: Ἐγὼ πού γράφω αὐτὰ τὰ
λόγια εἶμαι Ἠλιοχωρίτης καὶ ἀπο-
κρίνομαι Γεωργίου Τσιουλάκη. Ἡ
θέλω καὶ ἔχω λάθην νὰ τὰ διαφ-
ρεσῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν Μονα-
στήρια ἀρχαῖα ἀπὸ τὸ 1750 καὶ πά-
νω μὲ διάφορες εἰκόνας καὶ μὲ διά-
φορα κειμήλια ὅπως τὸ μοναστήρι
τοῦ Ἠλιοχωρίου Παναγία, τὸ Μονα-
στήρι Ἁγία Τριάδα Παλαιοχωρίου

καὶ ἄλλα. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
ἐμφύλιον πόλεμο, ἀπὸ τὸν πόλεμον
καὶ τὸν πόλεμον τῆς παι-
δικῆς ψυχῆς, ὅσο αὐτὴ τοῦ Πολι-
τιστικοῦ Συλλόγου Βίτσας, πού
πρόσφατα καὶ χάριν ὀρεκτικῶν ἔν-
θετων νέων, ἀνασύνταξε τὴς κα-
ρῆς καὶ τοῦ δικῆς τοῦ παρόν
στὸ ἐγερτήριο τοῦ τόπου μᾶς.

Ἐτοίμοι ὁργανώθηκαν, ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Μετὰ τιμὴς σὰς χερσίν.

Σημείωση συντάξεως:

Ἀγαπητὴ συμπατριώτη,

Ἡ ἐφημερίδα μᾶς δὲν χωριὰ
στὴν κατηγορίαν. Γράφουμε ὅ-
μως, ὅταν μᾶς στέλνουν συνεργα-
σίαι χωριανοί, γιὰ τὸ χωριὸ τους
ὅλα τὰ χωριά.

Γιὰτὶ πῶς θὰ γράψουμε π.χ. μὲ
τὴς ἀνάγκες, τὰ αἰτήματα, τὰ πα-
ράπονα τῶν Ἠλιοχωρίων ὅταν αὐ-
τοὶ δὲν μᾶς τὰ γράφουν ἢ ἀπὸ
δὲν μᾶς τὰ λένε, ὅπως ἔκαναν τοῦ-
το;

Ὅσοι συμπατριῶτες στέλνουν τὴ
συνεργασία τους, τὴ δημοσιεύουμε.
Παρατηρεῖται βέβαια κάποια διαφο-
ρὰ πού πού ὅχι γιὰ τὰ χωριά πού
νὰ ἀμύνουν τὰ αὐτοκίνητά τους στὰ
Γιάννινα νὰ πᾶνε νὰ δοῦνε τὸ χω-
ριὰ τους αὐτὸ εἶναι ἐλευθέρων πρῶ-
των πού δὲν γράφεται γιὰ ὅλα τὰ
ζητήματα καὶ τῆς ἀνάγκες τῶν χω-
ριῶν αὐτῶν. Τώρα ἐρχεται ὁ χειμῶ-
νας πῶς θὰ ζήσουν αὐτοὶ οἱ ἀνθρώ-
ποι χωρὶς δρόμο χωρὶς τηλεφῶνα ὅ-
πως ζοῦσαν τὰ παλιὰ χρόνια, ὅμως
τότε κάναμε τὴν οἰκονομία μᾶς καὶ
βγάναμε τὸ Μάρτη μῆνα ἐκεῖ ὑπῆρ-
χαν καὶ παλαιὰ μπακαλίδες καὶ ἀπο-
θηκιάζαν καὶ βρῦσκαμε καὶ σιτάρη
καὶ λάδι καὶ ζάχαρη καὶ ἀπὸ τὰ ἄλ-
λα καὶ περνούσαμε. Ὅμως τώρα δὲν

ὑπάρχουν τέτοιου εἴδους παντο-
πώρια καὶ βόνα μὴ τὰ ξεχνᾶτε τὰ χω-
ριὰ διότι στὸν Πόλεμο 40—41 τὸ
Ζαγόρι δὲν εἶδε τίποτε. Ἦταν ὁ
Βρυσοχώρητες πού φώρτωναν τὰ
κάσες μὲ τὰ φαίγια καὶ τὰ θηρά-
ματα στὴν Τζουγκάλα καὶ μὴ μὴν
ψυμῇ μὲ τοὺς στρατιώτες καὶ ἀπὸ
μεταφέρανε τοὺς τραυματίες στὸ
Σκαμνέλι γιὰ προυθίσθουν στὰ Ἰω-
άννινα. Γον) Καὶ τώρα βλάπτει τὸ
Ζαγόρι μᾶς καὶ τὰ Βλαχοζάγορα ὁ
δεύτερος πόλεμος.

Ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ πατριῶτες,
θέλετε γράψετε αὐτὰ τὰ λόγια στὴν
ἐφημερίδα τὸ Ζαγόρι ὅταν νὰ τὰ
ἀβᾶσω ὅσο εἶμαι ζωντανός.

Μετ' ἐκτιμῆσεως

Ἐνας Ζαγορίσιος Βλάχος

Υ.Γ.: Ἐγὼ πού γράφω αὐτὰ τὰ
λόγια εἶμαι Ἠλιοχωρίτης καὶ ἀπο-
κρίνομαι Γεωργίου Τσιουλάκη. Ἡ
θέλω καὶ ἔχω λάθην νὰ τὰ διαφ-
ρεσῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν Μονα-
στήρια ἀρχαῖα ἀπὸ τὸ 1750 καὶ πά-
νω μὲ διάφορες εἰκόνας καὶ μὲ διά-
φορα κειμήλια ὅπως τὸ μοναστήρι
τοῦ Ἠλιοχωρίου Παναγία, τὸ Μονα-
στήρι Ἁγία Τριάδα Παλαιοχωρίου

καὶ ἄλλα. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
ἐμφύλιον πόλεμο, ἀπὸ τὸν πόλεμον
καὶ τὸν πόλεμον τῆς παι-
δικῆς ψυχῆς, ὅσο αὐτὴ τοῦ Πολι-
τιστικοῦ Συλλόγου Βίτσας, πού
πρόσφατα καὶ χάριν ὀρεκτικῶν ἔν-
θετων νέων, ἀνασύνταξε τὴς κα-
ρῆς καὶ τοῦ δικῆς τοῦ παρόν
στὸ ἐγερτήριο τοῦ τόπου μᾶς.

Ἐτοίμοι ὁργανώθηκαν, ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Μετὰ τιμὴς σὰς χερσίν.

Σημείωση συντάξεως:

Ἀγαπητὴ συμπατριώτη,

Ἡ ἐφημερίδα μᾶς δὲν χωριὰ
στὴν κατηγορίαν. Γράφουμε ὅ-
μως, ὅταν μᾶς στέλνουν συνεργα-
σίαι χωριανοί, γιὰ τὸ χωριὸ τους
ὅλα τὰ χωριά.

Γιὰτὶ πῶς θὰ γράψουμε π.χ. μὲ
τὴς ἀνάγκες, τὰ αἰτήματα, τὰ πα-
ράπονα τῶν Ἠλιοχωρίων ὅταν αὐ-
τοὶ δὲν μᾶς τὰ γράφουν ἢ ἀπὸ
δὲν μᾶς τὰ λένε, ὅπως ἔκαναν τοῦ-
το;

Ὅσοι συμπατριῶτες στέλνουν τὴ
συνεργασία τους, τὴ δημοσιεύουμε.
Παρατηρεῖται βέβαια κάποια διαφο-
ρὰ πού πού ὅχι γιὰ τὰ χωριά πού
νὰ ἀμύνουν τὰ αὐτοκίνητά τους στὰ
Γιάννινα νὰ πᾶνε νὰ δοῦνε τὸ χω-
ριὰ τους αὐτὸ εἶναι ἐλευθέρων πρῶ-
των πού δὲν γράφεται γιὰ ὅλα τὰ
ζητήματα καὶ τῆς ἀνάγκες τῶν χω-
ριῶν αὐτῶν. Τώρα ἐρχεται ὁ χειμῶ-
νας πῶς θὰ ζήσουν αὐτοὶ οἱ ἀνθρώ-
ποι χωρὶς δρόμο χωρὶς τηλεφῶνα ὅ-
πως ζοῦσαν τὰ παλιὰ χρόνια, ὅμως
τότε κάναμε τὴν οἰκονομία μᾶς καὶ
βγάναμε τὸ Μάρτη μῆνα ἐκεῖ ὑπῆρ-
χαν καὶ παλαιὰ μπακαλίδες καὶ ἀπο-
θηκιάζαν καὶ βρῦσκαμε καὶ σιτάρη
καὶ λάδι καὶ ζάχαρη καὶ ἀπὸ τὰ ἄλ-
λα καὶ περνούσαμε. Ὅμως τώρα δὲν

ὑπάρχουν τέτοιου εἴδους παντο-
πώρια καὶ βόνα μὴ τὰ ξεχνᾶτε τὰ χω-
ριὰ διότι στὸν Πόλεμο 40—41 τὸ
Ζαγόρι δὲν εἶδε τίποτε. Ἦταν ὁ
Βρυσοχώρητες πού φώρτωναν τὰ
κάσες μὲ τὰ φαίγια καὶ τὰ θηρά-
ματα στὴν Τζουγκάλα καὶ μὴ μὴν
ψυμῇ μὲ τοὺς στρατιώτες καὶ ἀπὸ
μεταφέρανε τοὺς τραυματίες στὸ
Σκαμνέλι γιὰ προυθίσθουν στὰ Ἰω-
άννινα. Γον) Καὶ τώρα βλάπτει τὸ
Ζαγόρι μᾶς καὶ τὰ Βλαχοζάγορα ὁ
δεύτερος πόλεμος.

Ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ πατριῶτες,
θέλετε γράψετε αὐτὰ τὰ λόγια στὴν
ἐφημερίδα τὸ Ζαγόρι ὅταν νὰ τὰ
ἀβᾶσω ὅσο εἶμαι ζωντανός.

Μετ' ἐκτιμῆσεως

Ἐνας Ζαγορίσιος Βλάχος

Υ.Γ.: Ἐγὼ πού γράφω αὐτὰ τὰ
λόγια εἶμαι Ἠλιοχωρίτης καὶ ἀπο-
κρίνομαι Γεωργίου Τσιουλάκη. Ἡ
θέλω καὶ ἔχω λάθην νὰ τὰ διαφ-
ρεσῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν Μονα-
στήρια ἀρχαῖα ἀπὸ τὸ 1750 καὶ πά-
νω μὲ διάφορες εἰκόνας καὶ μὲ διά-
φορα κειμήλια ὅπως τὸ μοναστήρι
τοῦ Ἠλιοχωρίου Παναγία, τὸ Μονα-
στήρι Ἁγία Τριάδα Παλαιοχωρίου

καὶ ἄλλα. Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
ἐμφύλιον πόλεμο, ἀπὸ τὸν πόλεμον
καὶ τὸν πόλεμον τῆς παι-
δικῆς ψυχῆς, ὅσο αὐτὴ τοῦ Πολι-
τιστικοῦ Συλλόγου Βίτσας, πού
πρόσφατα καὶ χάριν ὀρεκτικῶν ἔν-
θετων νέων, ἀνασύνταξε τὴς κα-
ρῆς καὶ τοῦ δικῆς τοῦ παρόν
στὸ ἐγερτήριο τοῦ τόπου μᾶς.

Ἐτοίμοι ὁργανώθηκαν, ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Ἐγὼ ὅμως ἀπὸ τὸν
παραπάνω σύλλογο, στίς 27—
81, ἐκδήλωση γιὰ τὸ παιδί, γιὰ τὸ
ἀπομονωμένο παιδί τοῦ χωριοῦ, τὸ
τόσο καταδυστατευμένο σημερινὸ
παιδί.

Μετὰ τιμὴς σὰς χερσίν.

Σημείωση συντάξεως:

Ἀγαπητὴ συμπατριώτη,

Ἡ ἐφημερίδα μᾶς δὲν χωριὰ
στὴν κατηγορίαν. Γράφουμε ὅ-
μως, ὅταν μᾶς στέλνουν συνεργα-
σίαι χωριανοί, γιὰ τὸ χωριὸ τους
ὅλα τὰ χωριά.

Κοινωνικά

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Ὁ Βασίλης Βογός ἀπὸ τὸ Καπέσοβο βάφτηκε στὰ Γιάννινα τὸ ἀγοράκι τοῦ ζεύγους Δημητρίου Βαρζώκα ἀπὸ τὸ χωριό μας καὶ τὸ ὀνόμασε Κωνσταντῖνο.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Τὸν Αὐγουστο ἐγίνε ἡ βάπτισμα δύο ἐγγονῶν (κοριτοῦ καὶ ἀγοριού) τῆς οἰκογένειας Περικλῆ Φαϊτῆ. Στὸς παπποῦδες καὶ γονεῖς ἡ ἔνωση Ἐλαφοτόπου στέλνει τὶς θερμὲς εὐχὲς τῆς.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Πέθανε καὶ κηδεύτηκε στὰ Γιάννινα ὁ συνταξιούχος ἐκπαιδευτικός Θρασίβουλος Ν. Βλαδίκας ἀδελφός τοῦ Προέδρου τῆς Ἐνώσεως Ζαγορίσιων Ἀθηνῶν Κλεοβουλὸς Βλαδίκας.

ΔΟΛΙΑΝΗ: Πέθανε καὶ θάφτηκε στὰ Γιάννινα ὕστερα ἀπὸ μακρὰ ἀρρώστια ὁ Νικόλαος Ἰωάν. Φινόγλου.

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ: Πέθανε ἡ Μαρία Πέτσου τὸ γένος Κων. Τόδουλου.

ΚΗΠΟΙ: Πέθανε στὸν Εὐαγγελισμό τῆς Ἀθήνας σὲ ἡλικία 93 χρονῶν ἡ Πανωραία Χατζήβασδεκη. Ὑστερα ἀπὸ ἐκφρασθεῖσα ἐπιθυμία τῆς θάφτηκε στὸ νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ μας.

ΚΗΠΟΙ: Πέθανε σὲ βαθιὰ γεράματα ἡ Σεβαστή Χ. Τόλη στὶς 22 Ὀκτωβρίου.

ΣΥΓΧΑΡΙΗΤΗΡΙΑ

Ἡ ἔνωση Ἀποδήμων Ἐλαφοτόπου Ἀθηνῶν συγχαίρει θερμότατα:

1) Τοὺς ἐπιτυχόντες ἐφέτος στὶς Ἀνώτατες Σχολές συγχαίροντες μας: Γκράτζιου Ναυσικά Φίλοπ. (Νορική Θεολογική), Ζηδριάλη Εὐρυάνθη Κων. (ΚΑΤΕΕ Θεολογική), Χρόνη Μελέσσον Ἀριστ. (Φίλοσ. Ἀθηνῶν)

2) Τὴν Ἀμαλία Ἀγγελοπούλου, κόρη τοῦ Κλεοθένη καὶ Ὀλυμπίας Ἀγγελοπούλου (τὸ γένος Θεμ. Κιτσά), ποὺ πῆρε τὸ πτυχίον τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν καὶ Δ)σεως Ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τὸ Ἀμερικανικὸ Κολλέγιο Ἀθηνῶν.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ἡ κ. Μαρίνα Λιόγκα, σύζυγος Νικολάου Π. Τζόκα εστειλε στὴν ἔνωση Ἐλαφοτόπου δρχ. 1000 γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς, στὴ μνήμη τῶν ἀγαπημένων τῆς γονιῶν Δημητρίου καὶ Ἀρσινόης Λιόγκα καὶ τῶν ἀγαπημένων ἀδελφῶν τῆς Γιάννη καὶ Τάσιου.

(Τὸ Δ.Σ. τῆς Ἐνώσεως Ἐλαφοτόπου τὴν εὐχαριστεῖ θερμὰ).

★
ΕΛΑΤΗ: Στὴ μνήμη τῆς Ἀριστοῦλας Ἀρ. Δηματοῦ κατέθεσαν στὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγίου Γεωργίου Ἐλάτης ἡ Οἰκογένεια Ἀντιγόνης Ξυνοῦ 2000 δρχ. καὶ ὁ Ἀγισίλαος καὶ ἡ Θάλεια

ΤΡΑΓΙΚΟ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ

ΚΗΠΟΙ: Τραγικὸ δυστύχημα συνέβη ἔξω ἀπὸ τὰ Μέγαρα στὶς 20 Ὀκτωβρίου καὶ χάθηκαν οἱ παρακάτω Μπαγιώτες:

- 1) Ἀγισίλαος Δέρβας 67 χρονῶν.
- 2) Εἰρήνη Δέρβα 39 χρονῶν κόρη του.
- 3) Ἐλένη Κοτσῶνη 50 χρονῶν.
- 4) Δέσποινα Δέρβα 30 χρονῶν.
- 5) Θρασύβουλος Δέρβας 12 χρονῶν γιου τῆς.

◆ Ὁ Πολιτιστικὸς Σύλλογος «Μπαγια» μὲν πλὴρροφρήθηκε τὸ ὄλιγο τούτο ἀτύχημα ἐξέδωσε τὸ παρακάτω ψήφισμα:

Τὸ χωριό μας πένθει σήμερὰ γιὰ τὴν εἰς τὸν αἶνα κοντὰ μας πέντε ἀγαπητὰ καὶ ἀξία τέκνα του.

Μὲ τὸ ἀγγελμα τοῦ τραγικοῦ δυστυχήματος τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου μας «Ἡ Μπαγια» σὲ ἐκτακτὴ συνεδρίασή του ἀπεφάσισε τὰ παρακάτω γιὰ νὰ τιμήσει τὴν μνήμη τῶν ἀδικοχαμένων συγχωριανῶν μας:

1) Νὰ παραστῇ σύσσωμο στὴν κηδεὶά τους.

2) Μὲλ τοῦ Συλλόγου νὰ μεταφέρουν τὶς σωροὺς τῶν στὴν ἐκκλησία καὶ στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ μας.

3) Νὰ κατατεθεῖ στεφάνι μὲ λουλούδια μαζεμένα ἀπὸ τὴν πατρικὴ γῆ ποὺ τόσο ἀγάπησαν.

4) Νὰ δημοσιευθεῖ τὸ παρὸν ψήφισμα στὴν Ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι μας».

5) Νὰ διατεθεῖ στὴ μνήμη τῶν ποσὸ μεγαλύτερο ἀπὸ πέντε (5) χιλιάδες δραχ. γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῆς βρύσης στὴ θέσῃ «Κρανιά» μὲ τὴν τοποθέτησιν πέτρινης κάνουλας καὶ μελ λογικά μὲ τὴν βοήθεια ὅλων μας νὰ γίνῃ σκεπασθῇ ἡ βρύση μὲ εἰκόνα στὸ ὅποιο θὰ εἶναι ἀναρτημένη πλάκα μὲ τὴν ἐπιγραφή:

«Διαβάτη ἀφοῦ πῆς νερό καὶ δροσιστεῖς ἀναψε καὶ τὸ καντήλι αὐτὸ στὴ μνήμη τοῦ Ἀγισίλαου, τῆς Ρηνούλας, τῆς Ἐλένης, τῆς Δέσποινας καὶ τοῦ μικροῦ Θρασύβουλου».

ΓΕΩΡ. ΓΡΟΥΓΙΔΗΣ

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας Θεσσαλονίκης μὲ πρότασιν τοῦ Διοικητικοῦ τῆς Συμβουλίου δέχθηκε σὰν ἐπίτιμο μέλος τῆς Ἑστίας κ. Στάθη Λαμπριδῆ ἐπίτιμο Ἀντιπρόεδρος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐφημερίδας μας γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ πρόσφερε στὴν πατρίδα γιὰ τὸ πνευματικὸ του ἔργο καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν Ἡπειρωτικῶν Κληροδοτημάτων, ὥστε οἱ πόροι τοὺς νὰ διατίθενται γιὰ τὴν Ἡπειρο-

Ξυνοῦ ἐπίσης 2000 δρχ.

★
Στὴ μνήμη τοῦ Βασιλείου Π. Κώστα ποὺ συμπληρώθηκε ἕνας χρόνος ἀπὸ τὸν θάνατό του, ἡ μητέρα του Ἀγγελικὴ Κώστα πρόσφερε τὸ ποσὸ τῶν 4000 δρχ. στὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας στὸ Δίλοφο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΔΗΜ. ΠΕΤΣΚΟΣ

Γεννήθηκε στὸ Μεσοβούνι τὸ 1908. Τέλειωσε στὰ Γιάννινα τὴν Ἐμπορικὴ Σχολή.

Ἐπαγγελματικὰ ἀσχολήσαν με τὴ λογιστικὴ.

Ζεστός καὶ φιλικὸς ἄνθρωπος ὁ Χαράλαμπος Πέτσος ἦταν πολὺ, ἀγαπητὸς στοὺς Γιαννιώτες καὶ τοὺς Ζαγορίσιους.

Εἶναι σ' ὅλους γνωστὸς κυρίως γιὰ τὸ λογοτεχνικὸ του ἔργο.

Γιὰ τὸ Χαράλαμπος Πέτσος ἀσχολήσαν ἀπὸ πολὺ νῆος με τὰ γράμματα καὶ ἀφησε μιά σειρά ἀξιόλογα πεζογραφήματα καὶ θεατρικὰ ἔργα. Γι' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴ λογοτεχνικὴ του δουλειὰ τιμήθηκε με πολλές διακρίσεις καὶ ἀπὸ χρόνια ἦταν μέλος τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν. Στὸ «Ζαγόρι μας» ἦταν ταχτικὸς συνεργάτης ἀπὸ τὸν πρῶτο χρόνο τῆς ἐκδόσεώς του.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς ἐφημερίδας συλλυπεῖται θερμὰ τὴν οἰκογένειά του.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΕ ΝΕΟ ΣΤΥΜΠΙΑΤΡΙΩΤΗ ΜΑΣ

Χορηγήθηκε ὑποτροφία μετὰ ἀπὸ Πανελλήνιο διαγωνισμό, στὸν συμπατριώτη μας Τάκη Τζίμα ἀπὸ τὴ Λάιστα γιὰ νὰ σπουδάσει Φωτογραφία στὸ Παρίσι. Χορηγὸς ὁ Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ (Ἑλληνικὸς Ὄργανισμός Μικρομεσαίων Μεταπολιτικῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ Χειροτεχνίας).

Ἡ Φωτογραφικὴ δραστηριότητα τοῦ κ. Τζίμα, σὲν ἀκομὴ ἦταν μαθητὴς στὴ Ζωσιμοία ἦταν γνωστὴ καὶ πλούσια. Συμμετοχὴ σὲ ἐκθεσὴ ἐγχρωμῆς Φωτογραφίας τοῦ σχολείου του τὸ 1977, ἀρθρογραφία σὲ Φωτ)κὰ περιοδικὰ, διακρίσεις σὲ διαγωνισμοὺς Φωτ)φίας τῆς Ἑλλην. Φωτ)κῆς Ἐταιρείας, κυκλοφορία μικροῦ Φωτ)κοῦ ἀλμπουμ γιὰ τὴ Λάιστα.

Τὰ θέματα τοῦ παρμένον καὶ ἐμπευσμένα ἀπὸ τὶς φυσικὲς ὁμορφίαις τοῦ Ζαγορίου μας, γέματα ἀγάπης καὶ ρομαντισμοῦ γιὰ ἕνα ὥραϊο τόπο καὶ ὡς καὶ ἕνα τρόπο ζωῆς ποὺ δυστυχῶς χάνεται.

Γιὰ τὴν μοντέρνα τέχνη ποὺ διαλέξε νὰ σπουδάσει καὶ γιὰ τὴν ὑποτροφία ποὺ ἐπέσπε πῆρε, θερμὰ συγχαρητήρια καὶ καλὴ ἐπιτυχία.

Τ.Π.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΩΝ

Οἱ Πρόεδροι Κοινοτήτων ποὺ ἔχουν συμπληρώσει ἑπτὰ χρόνια καὶ ἐξ μῆνης ὑπηρεσίας δικαιούνται συντάξεως, σύμφωνα με ψηφισθέντα Νόμο.

Ἡ ὑποβολὴ τῆς σχετικῆς ἀίτησεως πρὸς τὴν Νομαρχία θὰ συνοδεύεται ἀπὸ παράβολο 50 δρχ. πιστοποιητικὸ ποινικοῦ μητρώου καὶ πιστοποιητικὸ ἐγγράφης στὰ μητρώα τῆς κοινότητός τους.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2000 ΔΡΑΧ.

Ἐξάρχου Γ. Κίμων

1500 ΔΡΑΧ.

Μουζᾶς Ἀθανάσιος

1000 ΔΡΑΧ.

Βούρης Π. Ζήσης

Γιαννακὸς Π. Ἀλέκος

Δεβελέγκας Στυλιανὸς

Δεληγιάννης Φ. Δημοσθένης

Κανάκη Χριστίνα

Κόλια Εὐαγγελία

Πέτσου Ἀμαλία

Πριμικύρης Ἰωάννης

Σιούτης Πάνος

Στάρας Κλέαρχος

500 ΔΡΑΧ.

Ἀλεξιάδης Φρίξος

Καπέτσος Ἀθανάσιος

Κώστα Π. Ἀγγελικὴ

Λογοθέτης Θωμάς

Μπάφα Κ. Ἑλλη

Μαργιόλης Ν. Τάκης

Οἰκονόμου Κίμων

Οἰκονομίδης Πελοπίδας

Πατεράκης Ἐμ. Δράκος

Πολύζος Χρυσόστομος

Πριμικύρης Δ. Ἀναστάσιος

Πριμικύρης Χρ. Δημήτριος

Πριμικύρης Χριστοδούλος

Ράδη Φερενίκη

Ρούκας Κωνσταντῖνος

Σκαρβέλης Δημ. Ἀλέκος

Σκούζου Π. Ἀγνή

Στάρας Γ. Νίκος

Τζαβάρας Ν. Ἐλευθέριος

Τζιόβας Ν. Ἐλευθέριος

Τζιόβα Κούλα

Τσελίδης Ἀν. Τηλέμαχος

Φώλας Γ. Δημήτριος

Χατζόπουλος Δημήτριος

Χριστοδούλου Χριστοδούλος

ΔΙΛΟΦΟ: ΘΕΡΜΑ ΣΥΓΧΑΡΙΗΤΗΡΙΑ

★ Στὸν Παναγιώτη Ε. Ζηνοῦ (τὸ γένος Κώστα ἀπὸ τὸ Δίλοφο) ποὺ τέλειωσε με ἀρίστα τὴν Ἐπεξεργαστικὴν Ἐπιχειρήσεων Παιδείαν.

★ Στὸς Πάνο καὶ Τάσο Ζηνοῦ.

Δούκα ἀπὸ τὸ Καπέσοβο ποὺ τὴν ὥσαν τὴ Νομικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν ἐργάζονται σὰ Δικηγόροι στὴν Ἀθήνα.

★ Στὴ μαθήτριά Ἀγγελικὴ Ζηνοῦ Κώστα ἀπὸ τὸ Δίλοφο ποὺ λείωσε τὸ Δημοτικὸ με ἀρίστα εἰσήχθη με ὑποτροφία στὸ Κολέγιο ἈΝΑΤΟΛΙΑ Θεολογική.

Ἡ γιὰ τὴν Ἀγγελικὴ Ζηνοῦ καὶ οἱ θεοὶ τῶν Γεωργιῶν καὶ Κώστα.